

II Aptaujas galvenie kopsavilkuma secinājumi:

Dažādu regulējošo jomu / šķēršļu kavējošā ietekme uz uzņēmējdarbību

To, cik kavējošas uzņēmējdarbības veikšanai Latvijā kopumā ir dažādas regulējošās jomas un šķēršļi, lielā mērā nosaka divi faktori:

- 1) Kavēkļa izplatība (S) jeb uzņēmēju īpatsvars, kam konkrētā joma kavē uzņēmējdarbības veikšanu;
- 2) Kavēkļa intensitāte (I) jeb kavēkļa pakāpe.

Lai noskaidrotu tās jomas, kuras visvairāk kavē uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, ir nepieciešams apvienot abus minētos faktorus, t.i. izveidot kavēkļa apjoma koeficientu (Q), kas būtu pozitīva funkcija no kavēkļa izplatības un kavēkļa intensitātes [$Q=f(S;I)$]. Lai S un I formulā iegūtu vienādu svaru, kavēkļa intensitāte (I) tika pārveidota kavēkļa izplatības (S) vienībās, t.i. $I_{\text{mod}}=(I-1) \times 100 / 3$.

Līdz ar to kavēkļa apjoma raksturošanai tikai izveidots koeficients $Q=S \times (I-1) \times 100 / 3$. Q minimālā vērtība ir 0, bet maksimālā teorētiskā vērtība ir 100.

Turpmākajās apakšsadaļās atsevišķi analizēta katra kavēkļa izplatība un intensitāte, kam seko dažādu regulējošo jomu / šķēršļu kavējošās ietekmes uz uzņēmējdarbību Latvijā kopējais izvērtējums.

Kavēkļu izplatība un intensitāte

Līdzīgi kā iepriekšējā pētījumā arī 2007. gadā veiktā pētījuma rezultāti norāda, ka ir četras jomas, kas uzņēmējdarbības veikšanu kavē vairāk nekā pusei uzņēmēju Latvijā:

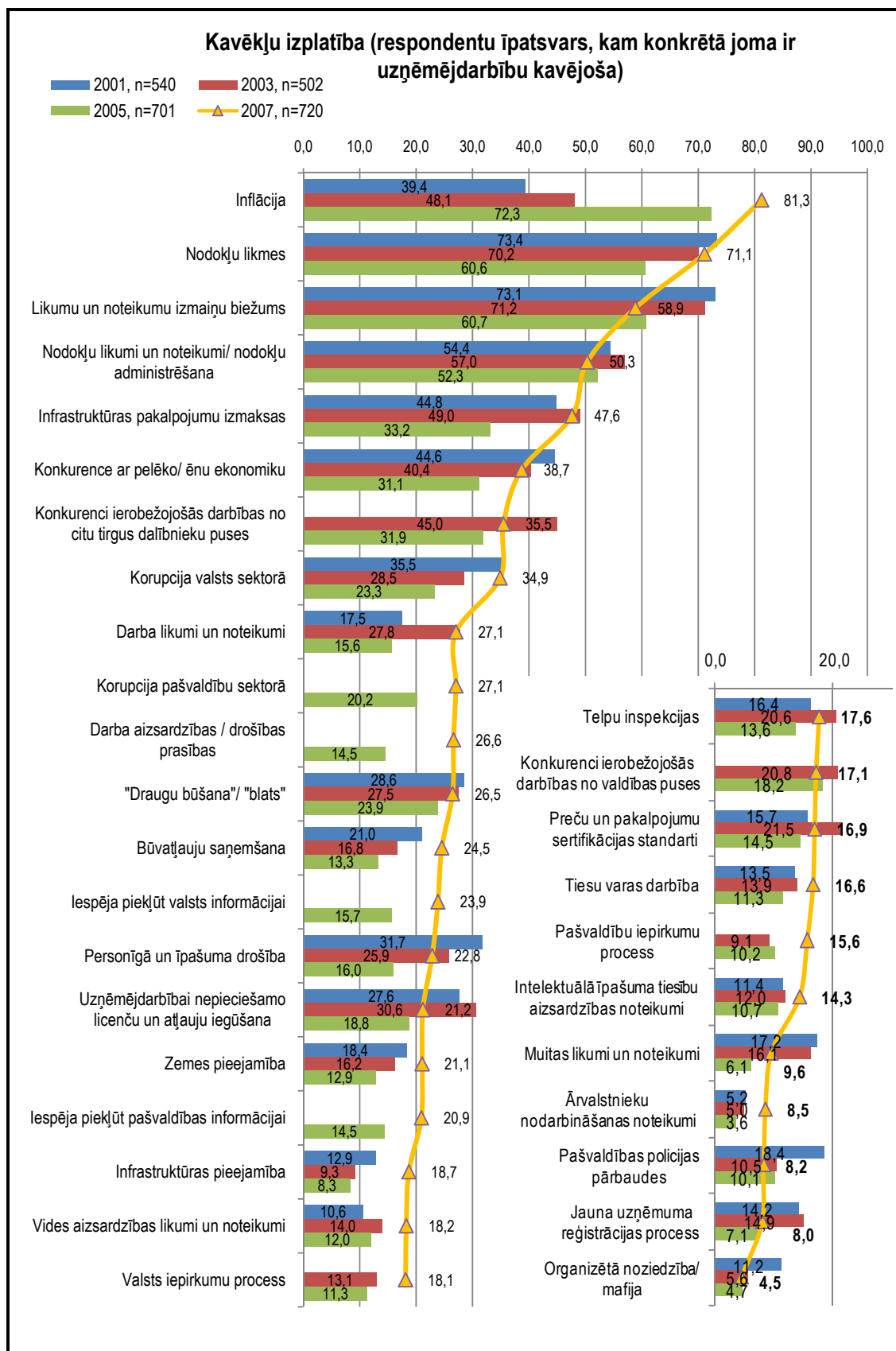
- Inflācija;
- Nodokļu likmes;
- Likumu un noteikumu izmaiņu biežums;
- Nodokļu likumi un noteikumi/ nodokļu administrēšana.

Visizplatītākais biznesa kavēklis ir inflācija, to kā kavēkli uzņēmējdarbības veikšanai min 81,3% uzņēmēju. Rezultāti liecina, ka turpinās tendence inflācijas kā uzņēmējdarbību kavējoša faktora izplatības pieaugšanai: 2001. gadā inflācija problēmas sagādāja 39,4% uzņēmēju, 2003. gadā – 48,1%, 2005. gadā – 72,3%. Tāpat nedaudz palielinājusies ir arī kavēkļa intensitātē, kas pēc 2005. gada pētījuma rezultātiem bija 2,89 punkti 4 punktu skalā, bet šajā pētījumā sasniedza 2,92 punktus (2001. un 2003. gadā inflācija radīja mazākas problēmas: $I_{2001}=2,15$; $I_{2003}=2,19$ punkti).

Otrs izplatītākais biznesa kavēklis ir nodokļu likmes, kas uzņēmējdarbību kavē 71,1% respondentu. Lai gan iepriekšējie pētījumi norādīja uz tendenci problēmas izplatībai samazināties, tomēr salīdzinājumā ar 2005. gada pētījuma rezultātiem kavēkļa izplatība ir palielinājusies par 10,5 procentpunktiem (2005. gadā nodokļu likmes problēmas sagādāja 60,6% uzņēmēju). Tāpat nedaudz pieaugusi ir arī kavēkļa intensitāte (no 2,75 punktiem 2005. gadā līdz 2,77 šogad).

Likumu un noteikumu izmaiņu biežums ir trešais izplatītākais kavēklis uzņēmējdarbības veikšanai. Šis faktors rada problēmas 58,9% uzņēmēju. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem kavēkļa izplatība turpina samazināties – 2001. un 2003. gadā šī joma apgrūtināja attiecīgi 73,1% un 71,2% uzņēmēju, 2005. gadā tikai 60,7%, pēdējos 2 gados kavēkļa izplatība samazinājusies vēl par 1,8 procentpunktiem. Tāpat samazinājusies arī kavēkļa intensitāte (2005. gadā tā bija 2,65 punkti, 2007. – 2,51).

Ceturtais izplatītākais biznesa kavēklis Latvijā ir nodokļu likumi un noteikumi / nodokļu administrēšana, kas uzņēmējdarbības veikšanu apgrūtinā 50,3% uzņēmēju. Kavēkļa izplatība, salīdzinot ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem, ir samazinājusies: 2005. gadā šī joma problēmas sagādāja 52,3%, 2003. gadā – 57,0%, 2001. gadā – 54,4%. Tomēr kavēkļa intensitāte nav būtiski mainījies ($I_{2005}=2,54$; $I_{2007}=2,53$).

Vairāk kā trešajai daļai uzņēmēju biznesa veikšanu kavē arī:

- Infrastruktūras pakalpojumu izmaksas;
- Konkurence ar pelēko/ ēnu ekonomiku;
- Konkurenci ierobežojošās darbības no citu tirgus dalībnieku puses;
- Korupcija valsts sektorā.

Infrastruktūras pakalpojumu izmaksas uzņēmējdarbības veikšanu kavē 47,6% uzņēmēju. Salīdzinājumā ar 2005. gada pētījuma rezultātiem, kavēkļa izplatība ir būtiski pieaugusi (2005. gadā tā bija tikai 33,2%), tomēr infrastruktūras pakalpojumu izmaksas radītās problēmas jeb kavēkļa intensitāte ir samazinājusies no 2,45 punktiem 2005. gadā līdz 2,35 punktiem 2007. gadā.

Lai gan ēnu ekonomikas kā biznesu kavējoša faktora izplatība no 2001. – 2005. gadam samazinājās no 44,6% līdz 31,1%, šīgada pētījuma rezultāti liecina, ka to uzņēmēju īpatsvars, kam konkurence ar pelēko / ēnu ekonomiku rada kavēklus uzņēmējdarbības veikšanai, ir palielinājies – kavēkļa izplatība ir 38,7%. Tomēr kavēkļa intensitāte nav būtiski mainījusies (2005. gadā tā bija 2,39 punkti, šogad – 2,38).

Konkurenci ierobežojošās darbības no citu tirgus dalībnieku puses uzņēmējdarbību traucē 35,5% uzņēmēju, kavēkļa izplatība salīdzinājumā ar 2005. gadu ir pieaugusi (2005. gadā kavēkļa izplatība bija 31,9%), tomēr tā ir zemāka nekā 2003. gadā (45,0%). Lai gan problēmas izplatība ir augsta, tās intensitāte – 2,15 punkti – ir viena no zemākajām (21. augstākā no 32 analizētajām jomām), salīdzinājumā 2005. gadā šī indeksa vērtība bija 2,53 punkti.

Lai gan iepriekšējo pētījumu rezultāti liecināja, ka korupcija valsts sektorā pakāpeniski zaudēja aktualitāti kā biznesa kavēklis (kavēkļa izplatība samazinājās no 35,5% 2001. gadā līdz 23,3% 2005. gadā), tomēr šogad salīdzinājumā ar iepriekšējā pētījuma rezultātiem to uzņēmēju īpatsvars, kam šī joma ir kavējoša, ir palielinājies par 11,5 procentpunktiem un sasniedz 34,9%. Tomēr kavēkļa intensitāte ir kļuvusi zemāka – 2,55 punkti (2005. gadā tā bija 2,71 punkts, 2003. gadā – 2,82, 2001. – 2,54).

Vismaz katrs piektais uzņēmējs par kavēkli savam biznesam min sekojošas jomas:

- Darba likumi un noteikumi;
- Korupcija pašvaldību sektorā;
- Darba aizsardzības / drošības prasības;
- "Draugu būšana"/ "blats";
- Būvātāju saņemšana;
- Iespēja piekļūt valsts informācijai, kas nepieciešama Jūsu uzņēmējdarbības veikšanai;
- Personīgā un īpašuma drošība;
- Uzņēmējdarbībai nepieciešamo licenču un atļauju iegūšana;
- Zemes pieejamība;
- Iespēja piekļūt pašvaldības informācijai, kas nepieciešama Jūsu uzņēmējdarbības veikšanai.

Darba likumi un noteikumi problēmas rada 27,1% uzņēmēju. Problēmas izplatība salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem ir viena no augstākajām, augstāka tā bija tikai 2003. gadā – 27,8% (2005. gadā: 15,6%; 2001. gadā: 17,5%). Savukārt grūtības, kādas sagādā minētais kavēklis, turpina pakāpeniski samazināties: 2001. gadā kavēkļa intensitātes indekss bija 2,13 punkti, 2003. – 2,03 punkti, 2005. – 1,96, bet 2007. – 1,93.

Korupcija pašvaldību sektorā biznesu kavē 27,1% uzņēmēju, kas ir par 6,9 procentpunktiem vairāk nekā 2005. gadā (20,2%). Kavēkļa intensitāte – 2,48 punkti – ir kļuvusi mazāka (2005. gadā tā bija 2,59 punkti).

Darba aizsardzības un drošības prasības par biznesu kavējošām uzskata 26,6% uzņēmēju, kavēkļa intensitāte – 1,93 punkti. Salīdzinājumā ar 2005. gadā veiktā pētījuma rezultātiem kavēkļa izplatība ir pieaugusi (2005. gadā tā bija 14,5%), bet intensitāte samazinājusies (2,02).

„Draugu būšana / blats” problēmas rada 26,5% uzņēmēju. Lai gan 2005. gadā šo faktoru kā kavējošu minēja mazāk uzņēmēju (23,9%), tomēr kopumā pēdējo 6 gadu laikā kavēkļa izplatība nav būtiski mainījusies (2001. gadā tā bija 28,6%, bet 2003. gadā – 27,5%). Kavēkļa intensitāte (2,38 punkti) salīdzinājumā ar 2005. (2,46) un 2003. (2,44) gadu ir samazinājusies, bet tā ir augstāka nekā bija 2001. gadā (2,34).

Būvātļauju saņemšanu kā kavēkli uzņēmējdarbības veikšanai min 24,5% uzņēmēju. Kavēkļa izplatība ir augstāka nekā iepriekšējos gados, un salīdzinājumā ar 2005. gada rezultātiem tā ir teju 2 reizes lielāka (2005. gadā būvātļauju saņemšana problēmas radīja 13,3%). Kavēkļa intensitāte ir otra augstākā no visām salīdzinātajām jomām – 2,81 punkts, kas tāpat kā kavēkļa izplatība ir augstāka nekā iepriekšējos pētījumos (2001. gadā kavēkļa intensitāte bija 2,53 punkti, 2003. – 2,62 un 2005. – 2,61).

Iespēja piekļūt valsts informācijai, kas nepieciešama uzņēmējdarbības veikšanai, biznesu kavē 23,9% uzņēmēju, kas ir par 8,2 procentpunktiem vairāk nekā 2005. gadā (15,7%). Kavēkļa intensitāte pēdējo 2 gadu laikā palielinājusies no 2,03 līdz 2,10 punktiem.

Personīgā un īpašuma drošība (likumiskās kārtības ievērošana) problēmas rada 22,8% uzņēmēju, kas ir vairāk nekā 2005. gadā (16,0%), bet mazāk nekā 2001. un 2003. gadā (31,7% un 25,9%). Kavēkļa intensitāte – 2,23 – ir augstāka nekā 2003. un 2005. gadā, kad intensitātes indekss bija attiecīgi 2,22 un 1,94, tomēr visaugstākā tā bija 2001. gadā – 2,35 punkti.

Uzņēmējdarbībai nepieciešamo licenču un atļauju saņemšana biznesu kavē 21,2% uzņēmēju, kuru kopējais problēmas pakāpes vērtējums atbilst 2,20 punktiem. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem, situācija šajā jomā nav būtiski mainījusies – kavēkļa izplatība ir nedaudz augstāka nekā 2005. gadā (18,8%), bet zemāka nekā 2001. un 2003. gadā (attiecīgi 27,6% un 30,6%), savukārt kavēkļa intensitāte ir zemāka nekā 2005. gadā (2,20), bet augstāka nekā 2001. un 2003. gadā (2,14).

Zemes pieejamība (iespēja iegādāties vai noslēgt ilgtermiņa nomas līgumu) problēmas rada 21,1% uzņēmēju, kas ir vairāk nekā iepriekšējos pētījumos (2005. gadā šī kavēkļa izplatība bija 12,9%, līdz šim augstākā tā bija 2001. gadā – 18,4%). Kavēkļa intensitāte ir 5. augstākā no visām analizētajām jomām: I=2,71. Zemes pieejamība 2005. gadā uzņēmējiem sagādāja mazākas problēmas – kavēkļa intensitāte bija 2,55 punkti.

Iespēja piekļūt pašvaldības informācijai, kas nepieciešama uzņēmējdarbības veikšanai problēmas rada 20,9% uzņēmēju, savukārt problēmas intensitāte ir 2,02 punkti. Salīdzinot ar situāciju pirms 2 gadiem, minētā joma rada problēmas lielākam skaitam uzņēmēju – kavēkļa izplatība ir pieaugusi par 6,4 procentpunktiem (2005. gadā – 14,5%), bet problēmu apjoms ir samazinājies (kavēkļa intensitāte 2005. gadā bija 2,16 punkti).

Uzņēmējdarbības kavēkļi, kurus izjūt 10-20% uzņēmēju:

- Infrastruktūras pieejamība;
- Vides aizsardzības likumi un noteikumi;
- Valsts iepirkumu process;
- Telpu inspekcijas;
- Konkurenci ierobežojošās darbības no valdības puses;
- Preču un pakalpojumu sertifikācijas standarti;
- Tiesu varas darbība;
- Pašvaldību iepirkumu process;
- Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības noteikumi.

Infrastruktūras pieejamība par uzņēmējdarbību kavējošu atzīst 18,7% uzņēmēju. Salīdzinājumā ar 2005. gadu, kad infrastruktūras pieejamība problēmas radīja 8,3%, kavēkļa izplatība ir palielinājusies vairāk nekā 2 reizes. Arī kavēkļa intensitāte ($I_{2007}=2,34$) salīdzinājumā ar 2005. gadu ir palielinājusies ($I_{2005}=2,29$).

Vides aizsardzības likumi un noteikumi problēmas sagādā 18,2% respondentu, tomēr šo problēmu apjoms ir zems – kavēkļa intensitāte ir 2,04 punkti. Iepriekš (2005. gadā) kavēkļa izplatība bija zemāka – 12,0%, savukārt kavēkļa intensitātes indekss bija augstāks – 2,20 punkti.

Valsts iepirkumu process uzņēmuma darbību un izaugsmi kavē 18,1% uzņēmēju, 2005. gadā šī kavēkļa izplatība bija zemāka – 11,3%. Tāpat par problēmas aktualitātes pieaugumu liecina kavēkļa intensitātes indekss, kas kopš 2005. gada ($I_{2005}=2,45$) ir pieaudzis par 0,06 punktiem un tagad sasniedz 2,51 punktu.

Telpu inspekcijas apgrūtina 17,6% uzņēmēju. Lai gan kavēkļa pakāpe ir neliela ($I=2,04$), salīdzinājumā ar situāciju pirms 2 gadiem kavēkļa apjoms ir pieaudzis, jo 2005. gadā gan kavēkļa izplatība, gan intensitāte bija zemāka (problēma skāra 13,6% uzņēmēju, tās intensitātes indekss bija 1,83).

Konkurenci ierobežojošās darbības no valdības puses biznesu kavē 17,1% uzņēmēju, šī kavēkļa radīto problēmu apjoms ir vidēji augsts: $I=2,53$. Pēdējo 4 gadu laikā problēmas izplatība ir samazinājusies, t.i. šī joma uzņēmējdarbību kavē arvien mazākam skaitam uzņēmēju ($S_{2003}=20,8\%$, $S_{2005}=18,2\%$), savukārt problēmas intensitāte pieaug: 2003. gadā tā bija 2,40 punkti, bet 2005. gadā – 2,42.

Preču un pakalpojumu sertifikācijas standartus par kavēkli biznesa attīstībai uzskata 16,9% uzņēmēju. Salīdzinot ar 2005. gadu, kavēkļa izplatība ir palielinājusies ($S_{2005}=14,5\%$), tomēr tā ir zemāka nekā 2003. gadā ($S_{2003}=21,5\%$). Savukārt kavēkļa intensitāte ir nedaudz samazinājusies: 2003. un 2005. gadā tā bija 2,23 punkti, tagad – 2,14 punkti.

Tiesu varas darbība uzņēmuma attīstību kavē 16,6% uzņēmēju. Šīs jomas radītās problēmas uzņēmēji vērtē salīdzinoši augstu: kavēkļa intensitātes indekss ir 2,72 punkti (augstāku novērtējumu saņēma tikai inflācija, būvatļauju saņemšana un nodokļu likmes). Salīdzinājumā ar situāciju pirms 2 gadiem kavēkļa apjoms ir pieaudzis, jo 2005. gadā gan kavēkļa izplatība, gan intensitāte bija zemāka (problēma skāra 11,3% uzņēmēju, tās intensitātes indekss bija 2,52).

Pašvaldību iepirkumu process ir biznesa kavēklis 15,6% uzņēmēju. Šī faktora minēšanas biežums salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem ir pieaudzis: 2003. gadā tas bija 9,1%, 2005. gadā – 10,2%. Savukārt kavēkļa intensitāte nav būtiski mainījusies: 2005. gadā problēmas pakāpes indekss bija 2,43 punkti, šogad – 2,45.

Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības noteikumi (patentu, autortiesību un preču zīmju aizsardzība) uzņēmējdarbības izaugsmi kavē 14,3% uzņēmēju, kavēkļa intensitātes indekss ir 2,30 punkti. Pēdējo 2 gadu laikā problēmas izplatība ir palielinājusies (2005. gadā to kā kavēkli minēja 10,7%), savukārt radīto grūtību pakāpe ir samazinājusies (2005. gadā kavēkļa intensitāte bija 2,40 punkti).

Šķēršļi, kas kavē biznesa attīstību vismazākajam uzņēmēju lokam, ir:

- Muitas likumi un noteikumi;
- Ārvalstnieku nodarbināšanas noteikumi;
- Pašvaldības policijas pārbaudes;
- Jauna uzņēmuma reģistrācijas process;
- Organizētā noziedzība/ mafija.

Muitas likumi un noteikumi biznesu kavē 9,6% uzņēmēju, kas ir nedaudz vairāk kā 2005. gadā, kad šī joma problēmas sagādāja 6,1%. Savukārt kavēkļa intensitāte ir samazinājusies no 2,43 punktiem 2005. gadā līdz 2,15 punktiem šogad.

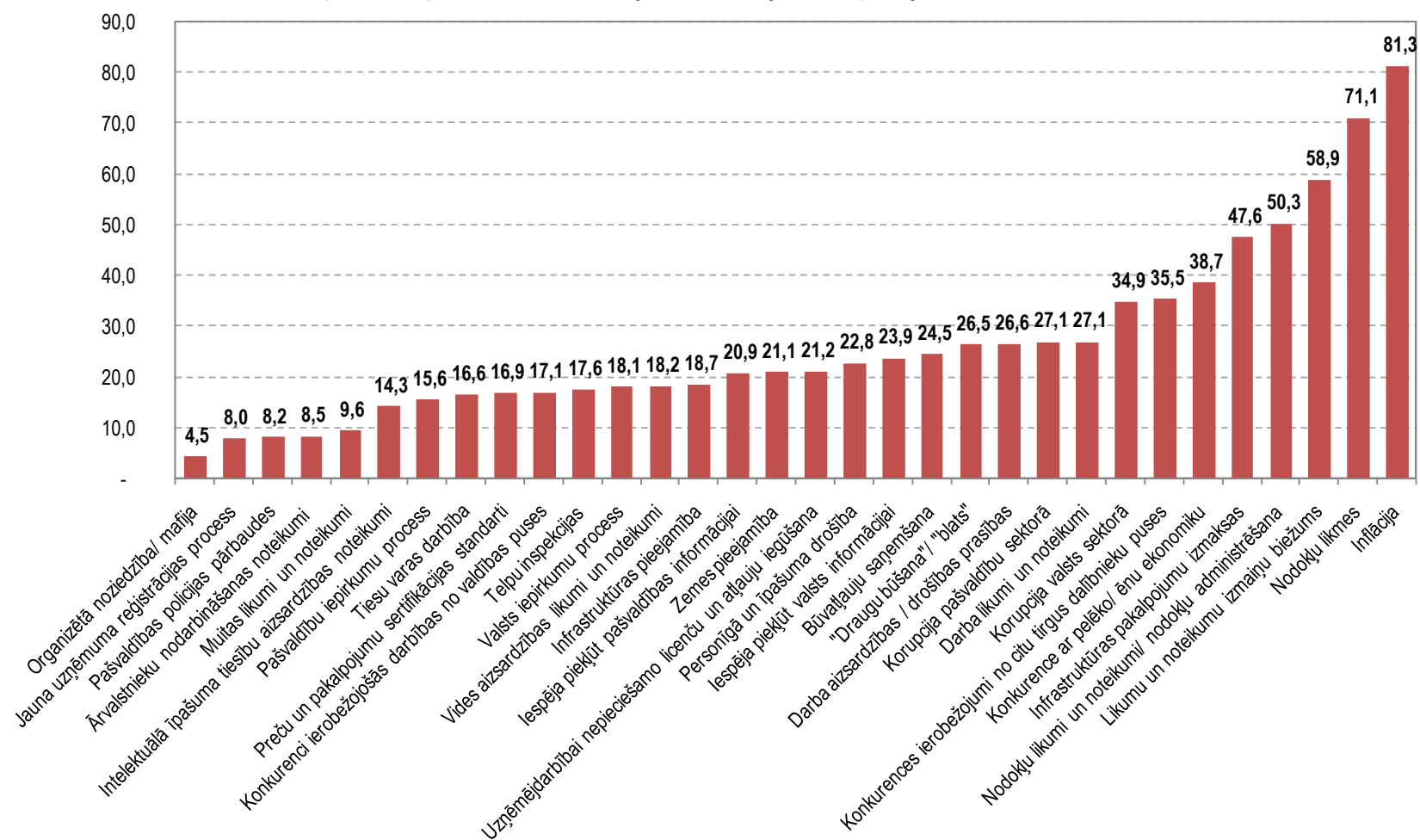
Vairāk nekā 2 reizes pieaugusi ārvalstnieku nodarbināšanas noteikumu kā uzņēmējdarbību kavējoša faktora izplatība: 2005. gadā šī joma problēmas sagādāja 3,6% uzņēmēju, šogad – 8,5%. Kavēkļa intensitāte nav būtiski mainījies – $I=2,69$ ($I_{2005}=2,70$).

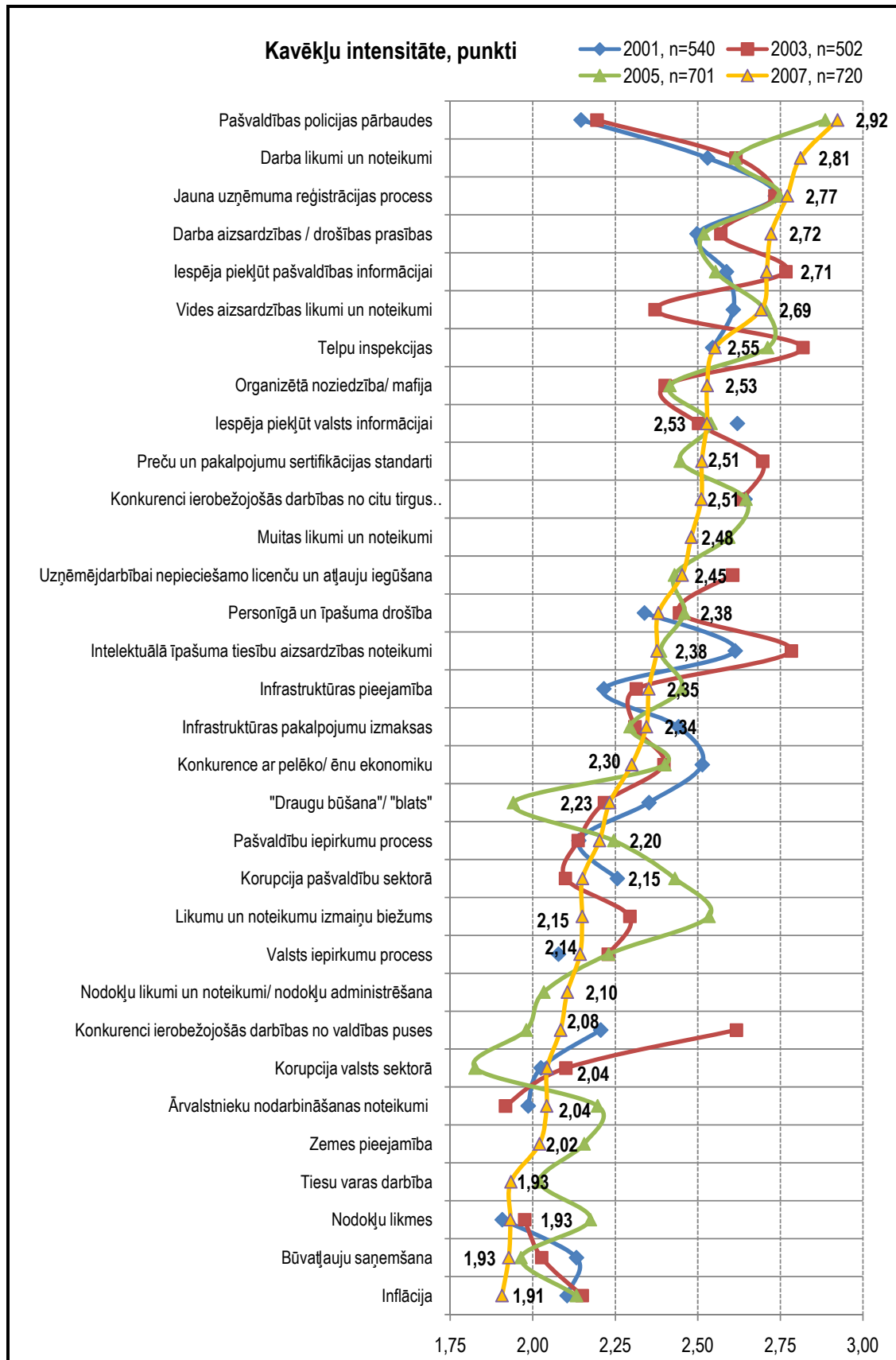
Pašvaldības policijas pārbaudes apgrūtina 8,2% uzņēmēju, tomēr radītās problēmas ir salīdzinoši nelielas: kavēkļa intensitāte ir 1,91 punkts. Kopumā šai problēmai ir tendence samazināties, jo samazinājusies ir gan kavēkļa izplatība ($S_{2005}=10,1\%$), gan intensitāte ($I_{2005}=2,13$).

Jauna uzņēmuma reģistrācijas process problēmas rada 8,0% uzņēmēju. Radītās grūtības ir nelielas (kavēkļa intensitāte ir 1,93 punkti). Salīdzinot ar 2005. gadu, kavēkļa izplatība ir nedaudz palielinājusies ($S_{2005}=7,1\%$), bet intensitāte samazinājusies ($I_{2005}=2,17$).

Organizētā noziedzība / mafija biznesu kavē 4,5% uzņēmēju, bet kavēkļa intensitātes indekss ir 2,08 punkti. Problēmas apjoms pēdējo 2 gadu laikā nav būtiski mainījies – tās izplatība 2005. gadā bija 4,7%, bet intensitāte 1,98 punkti.

Respondenti īpatsvars, kam dotās jomas ir kavējošas uzņēmējdarbības attīstīšanā, %

Kopumā ir tikai 5 jomas, kurās kavēkļa izplatība ir samazinājusies:

- Organizētā noziedzība/ mafija (kavēkļa izplatība samazinājusies par $\Delta S = -0,2$ procentpunktiem);
- Konkurenci ierobežojošās darbības no valdības puses ($\Delta S = -1,1$);
- Likumu un noteikumu izmaiņu biežums ($\Delta S = -1,8$);
- Pašvaldības policijas pārbaudes ($\Delta S = -1,9$);
- Nodokļu likumi un noteikumi / nodokļu administrēšana ($\Delta S = -1,9$).

27 kavēkļu izplatība ir pieaugusi (problēma pašlaik skar vairāk uzņēmējus nekā pirms 2 gadiem), no kuriem 7 uzņēmējdarbības kavēkļu izplatība pēdējo 2 gadu laikā ir palielinājusies vairāk kā par 10 procentpunktiem:

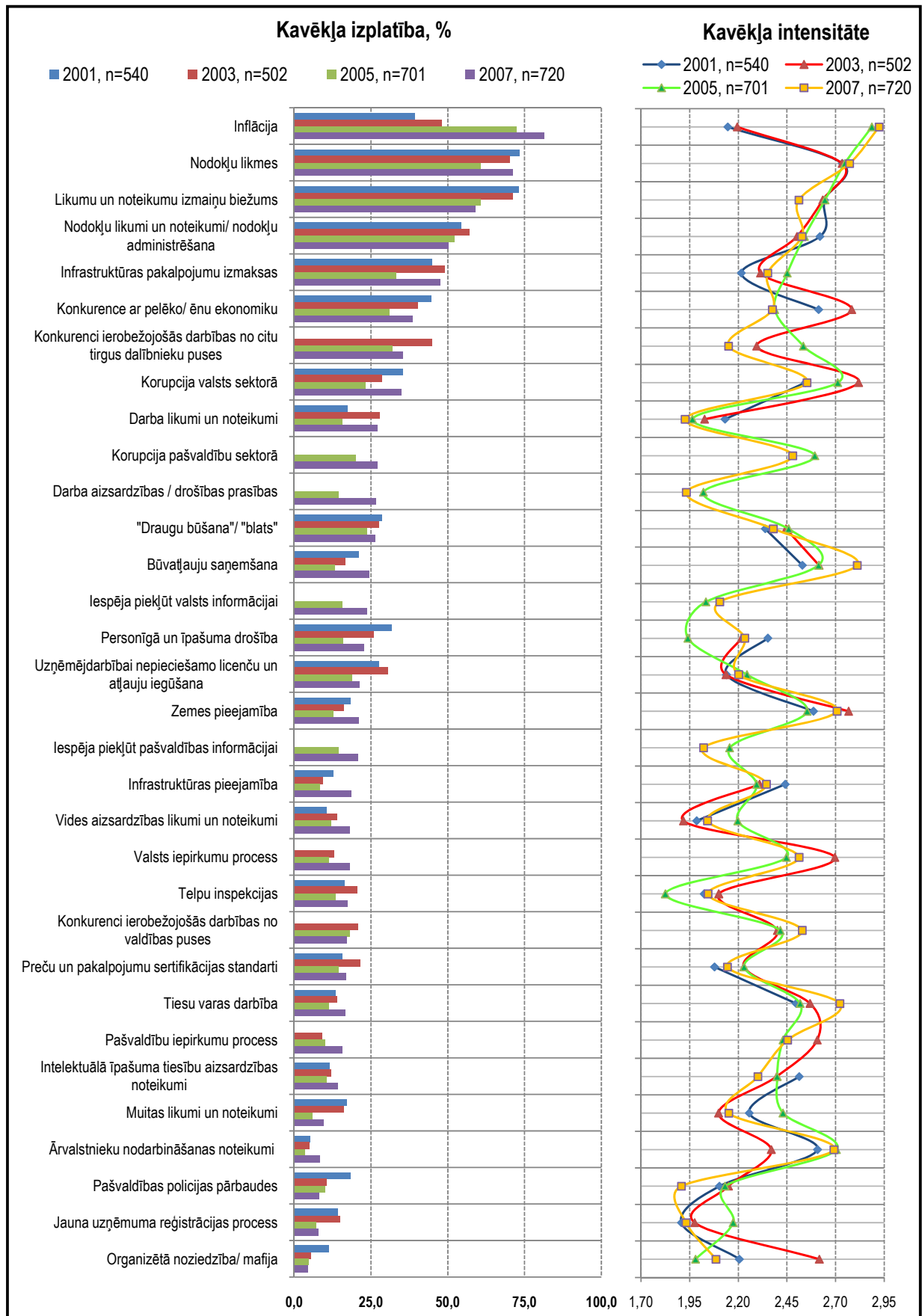
- Infrastruktūras pakalpojumu izmaksas (kavēkļa izplatība pieaugusi par $\Delta S = 14,4$ procentpunktiem);
- Darba aizsardzības / drošības prasības ($\Delta S = 12,1$);
- Korupcija valsts sektorā ($\Delta S = 11,6$);
- Darba likumi un noteikumi ($\Delta S = 11,4$);
- Būvātļauju saņemšana ($\Delta S = 11,2$);
- Nodokļu likmes ($\Delta S = 10,5$);
- Infrastruktūras pieejamība ($\Delta S = 10,4$).

Kavēkļa intensitāte kopš 2005. gada ir samazinājusies 19 jomās. Ievērojami vieglākas (kavēkļa intensitātes indekss samazinājies vismaz par 0,2 punktiem) kļuvušas sekojošas jomas:

- Pašvaldības policijas pārbaudes (kavēkļa intensitāte samazinājusies par $\Delta I = -0,23$ punktiem);
- Jauna uzņēmuma reģistrācijas process ($\Delta I = -0,24$);
- Muitas likumi un noteikumi ($\Delta I = -0,28$);
- Konkurenci ierobežojošās darbības no citu tirgus dalībnieku puses ($\Delta I = -0,38$).

Kavēkļa intensitāte pieaugusi 13 jomās, visstraujāk:

- Personīgā un īpašuma drošība (kavēkļa intensitāte palielinājusies par $\Delta I = 0,29$ punktiem)
- Telpu inspekcijas ($\Delta I = 0,22$);
- Tiesu varas darbība ($\Delta I = 0,20$);
- Būvātļauju saņemšana ($\Delta I = 0,20$).

Kavēkļu apjoms un ietekme uz uzņēmējdarbību Latvijā kopumā

Balstoties uz kavēkļa apjoma koeficientu Q, kas izteikts kā kavēkļa intensitātes indeksa svērtais reizinājums ar uzņēmēju īpatsvaru, kam konkrētā joma kavē uzņēmējdarbības veikšanu, dažādas regulējošās jomas un šķēršļi tika iedalīti 4 kategorijās:

- 1) A kategorija jeb galvenie uzņēmējdarbības kavēkļi: $Q \geq 20$;
- 2) B kategorija jeb būtiskie uzņēmējdarbības kavēkļi: $10 \leq Q < 20$;
- 3) C kategorija jeb mazāk svarīgie uzņēmējdarbības kavēkļi: $5 \leq Q < 10$;
- 4) D kategorija jeb nebūtiskie uzņēmējdarbības kavēkļi: $Q < 5$.

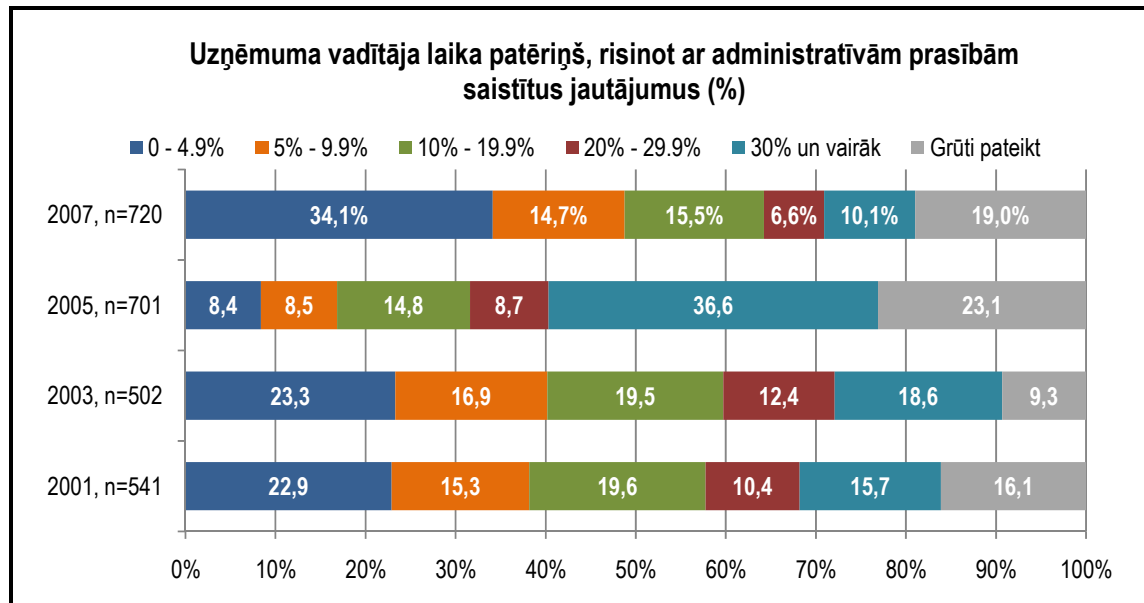
Papildus, lai izceltu Q ekstrēmās vērtības (tās jomas, kurās kavēkļa apjoms ir ļoti augsts), A kategorijā tika izdalītas 2 apakškategorijas: A1 ($Q > 40$) un A2 ($20 \leq Q < 40$).

Kavēkļa kategorija		Joma	Q
A	A1	Inflācija	52,1
		Nodokļu likmes	42,0
	A2	Likumu un noteikumu izmaiņu biežums	29,7
		Nodokļu likumi un noteikumi/ nodokļu administrēšana	25,6
		Infrastruktūras pakalpojumu izmaksas	21,5
B		Konkurence ar pelēko/ ēnu ekonomiku	18,1
		Konkurenci ierobežojošās darbības no citu tirgus dalībnieku puses	17,7
		Korupcija valsts sektorā	14,8
		Darba likumi un noteikumi	13,6
		Korupcija pašvaldību sektorā	13,3
		Darba aizsardzības / drošības prasības	12,2
		"Draugu būšana" / "blats"	12,0
C		Būvniecību saņemšana	9,5
		Iespēja piekļūt valsts informācijai	9,4
		Personīgā un īpašuma drošība	9,1
		Uzņēmējdarbībai nepieciešamo licenču un atļauju iegūšana	8,8
		Zemes pieejamība	8,7
		Iespēja piekļūt pašvaldības informācijai	8,5
		Infrastruktūras pieejamība	8,4
		Vides aizsardzības likumi un noteikumi	8,4
		Valsts iepirkumu process	8,3
		Telpu inspekcijas	7,6
		Konkurenci ierobežojošās darbības no valdības puses	7,1
		Preču un pakalpojumu sertifikācijas standarti	6,4
		Tiesu varas darbība	6,3
		Pašvaldību iepirkumu process	6,2
		Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības noteikumi	6,1
D		Muitas likumi un noteikumi	4,8
		Ārvalstnieku nodarbināšanas noteikumi	3,7
		Pašvaldības policijas pārbaudes	2,5
		Jauna uzņēmuma reģistrācijas process	2,5
		Organizētā noziedzība/ mafija	1,6

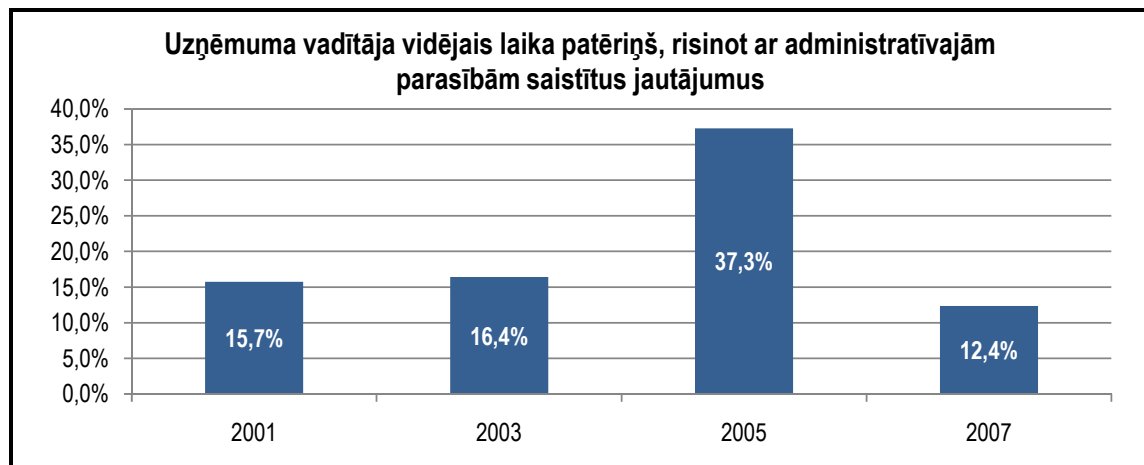
Uzņēmumu direktora (vadītāja) laika patēriņš

Vairāk nekā katrs trešais uzņēmējs (34,1%) pēdējā gada laikā, risinot ar valdības un pašvaldības regulējošām un administratīvām prasībām saistītus jautājumus, velta līdz 5% sava laika. 5-10% sava laika dažādu ar birokrātiju saistītu jautājumu risināšanai velta 14,7% uzņēmēju. Kopumā respondentu īpatsvars, kuri šo jautājumu risināšanai velta līdz 10% sava laika, salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem ir palielinājies: 2001. gadā tas bija 38,2%, 2003. gadā – 40,2%, 2005. – 16,8%, bet šogad – 48,8%.

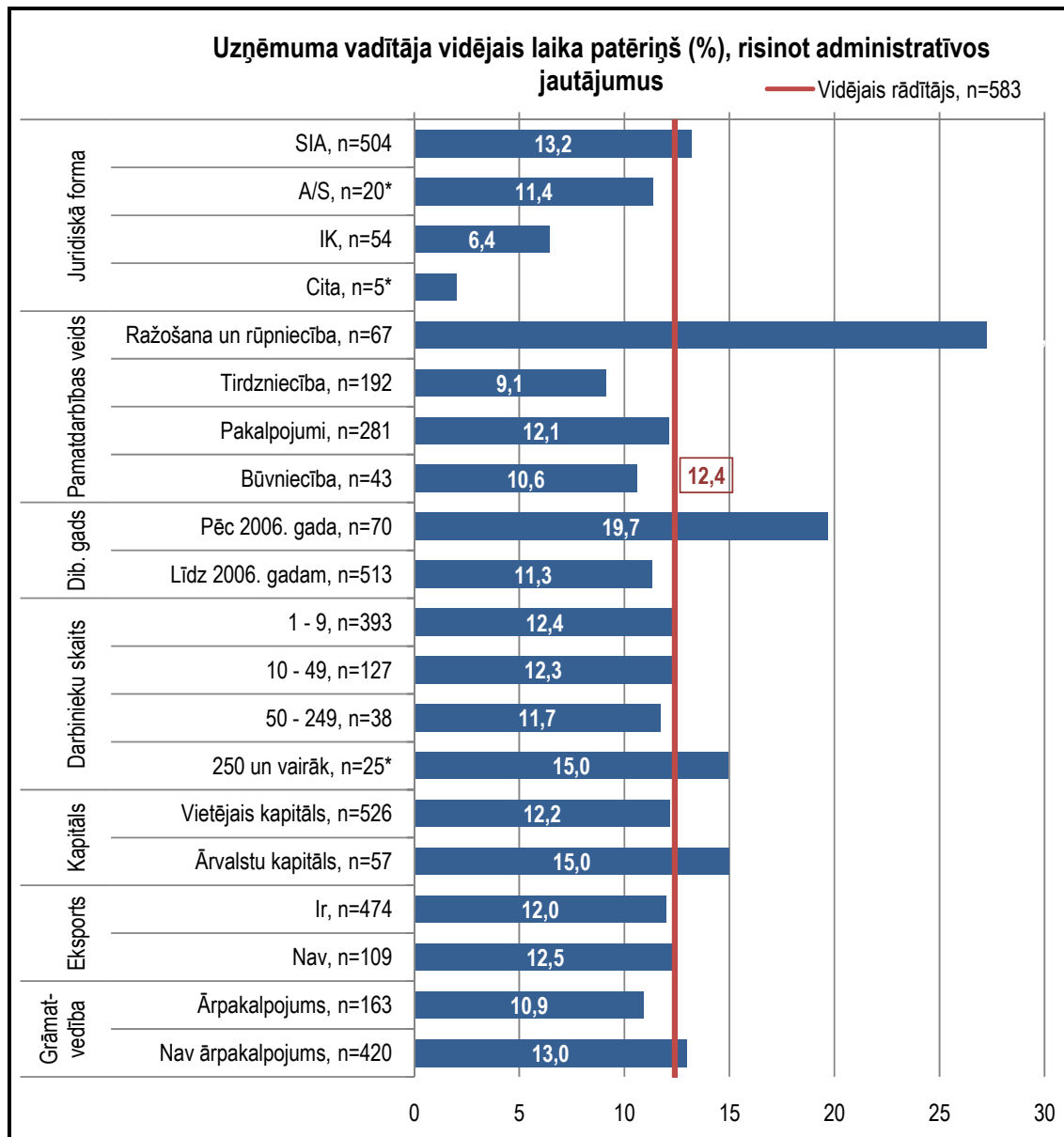
Risinot ar valdības un pašvaldības regulējošām un administratīvām prasībām saistītus jautājumus, 10% līdz 30% sava laika patērē 22,1% uzņēmēju, kas ir mazāk nekā iepriekš (2001.: 30,0%; 2003.: 31,9%; 2005.: 23,5%). Tāpat mazāk kļuvis tādu uzņēmēju, kas šo jautājumu risināšanai velta 30% un vairāk sava laika. Iepriekš šādu uzņēmēju īpatsvaram bija tendence pieaugt – pirms 6 gadiem tādu bija 15,7%, pirms 4 gadiem - 18,6%, pirms 2 gadiem - 36,6%, savukārt šogad tikai 10,1%.

Vidēji uzņēmēji dažādu ar valdības un pašvaldības regulējošām un administratīvām prasībām saistītu jautājumu risināšanai velta 12,4% sava laika, kas ir zemākais rādītājs, rezultātus salīdzinot ar iepriekšējo pētījumu datiem. 2005. gadā uzņēmēji šo jautājumu risināšanai veltīja 37,3% laika, savukārt 2001. un 2003. gadā attiecīgi 15,7% un 16,4% darba laika.

Salīdzinoši vairāk laika vidēji dažādu ar valdības un pašvaldības regulējošām un administratīvām prasībām saistītu jautājumu risināšanai nepieciešams uzņēmējiem, kas vada ražošanas un rūpniecības uzņēmumus (vidēji 27,3%), jaundibinātus uzņēmumus (19,7%) un uzņēmumus ar ārvalstu kapitāla īpatsvaru (15,0%). Mazāks laiks šādu jautājumu risināšanai nepieciešams individuālajiem komersantiem (6,4%) un tirdzniecības uzņēmumu vadītājiem (9,1%). Laika patēriņš, ko uzņēmuma vadītājs velta, risinot administratīvos jautājumus, būtiski mazāks ir tiem uzņēmējiem, kas grāmatvedību kompānijas vajadzībām izmanto kā ārpakalpojumu – 10,9%, pretstatā 13,0%, ko dažādu administratīvo jautājumu kārtošanai velta uzņēmēji, kas grāmatvedību kārtē uzņēmuma iekšienē.

Valsts un pašvaldību institūciju un/vai to sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējums

Uzņēmumu reģistrēšanās Komercreģistrā un Valsts ieņēmumu dienestā

Reģistrēšanās laikā saņemto pakalpojumu kvalitāti Komercreģistrā aptaujātie uzņēmēji vērtē pozitīvi – vairāk kā puse to uzskata par labu vai ļoti labu (58%), bet tikai 4,5% - par drīzāk nepietiekamu, vidējam rādītājam 6 ballu skalā² sasniedzot 4,7 balles. Zīmīgi, ka neviens no respondentiem Komercreģistra darbību nav novērtējis kā pārliecinoši negatīvu. Pēdējo divu gadu laikā pakalpojumu kvalitātes novērtējums ir nedaudz paaugstinājies (2005.gadā – 4,6 balles).

Nedaudz zemāku uzņēmēju novērtējumu (4,5 balles) ir saņēmuši Valsts ieņēmuma sniegtie reģistrācijas pakalpojumi, kuru kvalitāte salīdzinājumā ar 2005.gadu ir palikusi nemainīga.

Valsts un pašvaldības licenču iegūšana

Uzņēmēju aptaujas dati liecina, ka licenču un atļauju iegūšanas procesa kvalitāte kopumā tiek vērtēta kā augsta – visos licenču / atļauju veidos vidējais novērtējums 6 ballu skalā pārsniedz 4 balles. Visaugstāko statistiski nozīmīgo vērtējumu no uzņēmēju puses ir saņēmušas: tirdzniecības atļauja pašvaldībās (4,68 balles), būvprakses sertifikāta saņemšana / reģistrācija būvkomersantu reģistrā (4,63 balles), kā arī autortiesību aizsardzība mūzikai un / vai mūzikas atskaņošanas atļauja (4,57 balles).

Pēdējo divu gadu laikā licenču iegūšanas procesa kvalitātes vērtējums ir palicis relatīvi nemainīgs, nedaudz samazinoties tikai saistībā ar Pārtikas un veterinārā dienesta izsniegto atzīšanas vai reģistrācijas numuru (2007.gada novērtējums – 4,5 balles, 2005 – 4,8 balles).

Valsts atbalsts caur administrējošajām institūcijām

Kopumā sniegto pakalpojumu kvalitāte valsts atbalstu administrējošās institūcijās tiek vērtēta kā apmierinoša.

Visaugstākais novērtējums tiek sniegts par Lauku atbalsta dienestu (3,4 balles).

Ar 3,2 ballēm tiek novērtēta Latvijas Garantiju aģentūra, Valsts reģionālās attīstības aģentūra un Nodarbinātības valsts aģentūra, bet par visnekvalitatīvākajiem uzņēmēji uzskata Atbalsta programmu pārvaldes „Altum” un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pakalpojumus (attiecīgi 3,1 un 3,0 balles).

Ar vides prasībām saistīto pasākumu veikšana un atļauju saņemšana

Nedaudz zemāk kā pakalpojumu kvalitāte, saņemot uzņēmējdarbībai nepieciešamās licences / atļaujas, tiek vērtēts ar vides prasībām saistīto pasākumu veikšanas process, kur novērtējums ir nedaudz zem 4 punktiem (C kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanai, ietekmes uz vidi novērtējums).

Aptaujātie uzņēmēji atzīst, ka ar vides prasībām saistīto pakalpojumu kvalitāte salīdzinoši ar laika periodu pirms diviem gadiem ir pasliktinājusies par vidēji 0,5 punktiem, savukārt 2003.gadā ietekmes uz vidi novērtējuma kvalitāte tika atzīta par viszemāko (2,39 punkti).

Nekustamā īpašuma un būvniecības procedūru veikšana

Nekustamo īpašumu un būvniecības saskaņojumu iegūšanas kvalitāti kopumā uzņēmēji vērtē kā drīzāk labu (vidējie rādītāji ir pozitīvi – lielāki par 3 ballēm).

² Kur 1 atbilst vērtējumam „Ļoti slikti”, bet 6 – „Ļoti labi”

Visaugstāk 6 punktu skalā tiek novērtētas sekojošas procedūras (vidējās aritmētiskās vērtības ir virs 4 ballēm):

1. Pašvaldības atteikums no pirkuma tiesībām, kura pakalpojumu kvalitāti par pietiekamu uzskata vairāk kā trīs ceturtdaļas uzņēmēju (vidējā vērtība – 4,4 balles). Vēl nedaudz augstāks šīs procedūras novērtējums bija vērojams iepriekšējo pētījumu rezultātos (2005.gadā – 4,6 balles³).
2. Ugunsdrošības prasību / noteikumu saņemšana – 4,3 balles.
3. Higiēnas prasību / noteikumu saņemšana – 4,17 balles.

Par kvalitatīvu uzņēmēji uzskata arī ēkas nodošanu ekspluatācijā (vidējais novērtējums – 4,0 balles), kas ir vienīgais saskaņojums, kura novērtējums salīdzinoši ar laika periodu pirms diviem gadiem ir uzlabojies.

Vissliktāk tiek vērtēta tehnisko noteikumu saņemšana dažādiem mērķiem, šo procedūru vidējais novērtējums ir 3,7 balles, kas ir būtiski mazāks kā iepriekšējos pētījumos, kur vidējais novērtējums bija 4,1 balle. Vienīgais izņēmums šajā grupā ir telekomunikāciju tehniskie noteikumi, kuru saņemšana atsevišķi tika novērtēta ar 4,2 ballu atzīmi.

Salīdzinot nekustamā īpašuma un būvniecības procedūru veikšanas kvalitātes izmaiņas pēdējo gadu laikā, nelielas negatīvas tendences ir novērojamas būvprojekta saskaņošanas, akcepta un būvatļaujas saņemšanas procesu novērtējumā: uzņēmēju viedoklis par šo pakalpojumu kvalitāti (attiecībā pret 2001.gadu) ir samazinājies par aptuveni 0,5 ballēm.

Saskarsme ar muitas institūcijām, veicot ārējās tirdzniecības operācijas

Salīdzinot ar ārējām tirdzniecības operācijām saistīto institūciju darbības novērtējumu, nedaudz augstāk aptaujātie uzņēmēji vērtē Valsts robežsardzes pakalpojumu kvalitāti (vidējā aritmētiskā vērtība – 4,3 balles), muitas darbības vidējais novērtējums ir 4,2 balles.

Iepriekšējo pētījumu rezultāti liecina, ka Valsts robežsardzes pakalpojumi uzņēmējiem kvalitatīvāki šķiet arī kopumā - pēdējo 6 gadu laikā nav novērojamas būtiskas izmaiņas vidējās vērtības lielumā (vidēji 4,3 balles).

Nedaudz augstāk uzņēmēji 2007.gadā novērtējuši muitas pakalpojumus - 2005.gadā vidējās vērtības vērtējums bija 4,1, 2003.gadā – 3,9, bet 2001.gadā – 4,0 balles.

Inspekciju darbs

Lielākā daļa aptaujāto uzņēmēju inspekciju un kontrolējošo institūciju darbu vērtē kā labu vai pat ļoti labu, vienīgā inspekcija, kura tika novērtēta sliktāk, ir pašvaldības policija, kuras darba kvalitāti par pietiekamu uzskata tikai 40,1% respondentu (arī vidējā vērtība ir viszemākā – 4,11 punkti). Tomēr Pašvaldības policijas sniegto pakalpojumu kvalitāte ir augstāka kā 2003. un 2005.gadā, kad uzņēmēji to bija novērtējuši ar attiecīgi 4,0 un 3,9 punktiem.

Vispozitīvāk, ar 4,7 punktiem, uzņēmēji vērtē Pārtikas un veterinārā dienesta un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbība kvalitāti, kurai, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir tendence pieaugt – Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta novērtējums augstāks bija tikai 2001.gadā (4,8 punkti), pēc tam tas samazinājās (2003.gadā – 4,6 punkti, bet 2005.gadā – 4,5 punkti), bet dati par Pārtikas un veterinārā dienesta novērtējumu ir pieejami tikai, sākot ar 2005.gadu, kad vidējais kvalitātes vērtējums bija tikai 4,4 punkti (par 0,3 punktiem mazāks kā 2007.gadā).

Salīdzinoši augstu tiek novērtēta arī Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Valsts darba inspekcijas un Valsts sanitārās inspekcijas darbība (4,5 punkti), kas pēc uzņēmēju domām ir zemāka nekā 2001. un 2003.gadā, bet augstāka kā 2005.gadā, kad šo inspekciju sniegto pakalpojumu kvalitāte tika novērtēta viszemāk – ar attiecīgi 4,1; 4,4 un 4,3 punktiem.

³ Uzņēmumu skaits konkrētajā kategorijā 2005. gadā nebija pietiekams, lai rezultātus vispārinātu

Nedaudz zemāk tiek novērtēta Valsts ieņēmumu dienesta (VID) un Valsts vides dienesta darbība (4,4 punkti). Zīmīgi, ka, lai gan VID pakalpojumu kvalitāte ir relatīvi zema, tai ir tendence pieaugt (2005.gadā tā tika novērtēta viszemāk – ar 4,2 punktiem, bet 2001. un 2001.gadā – ar 4,3 punktiem).

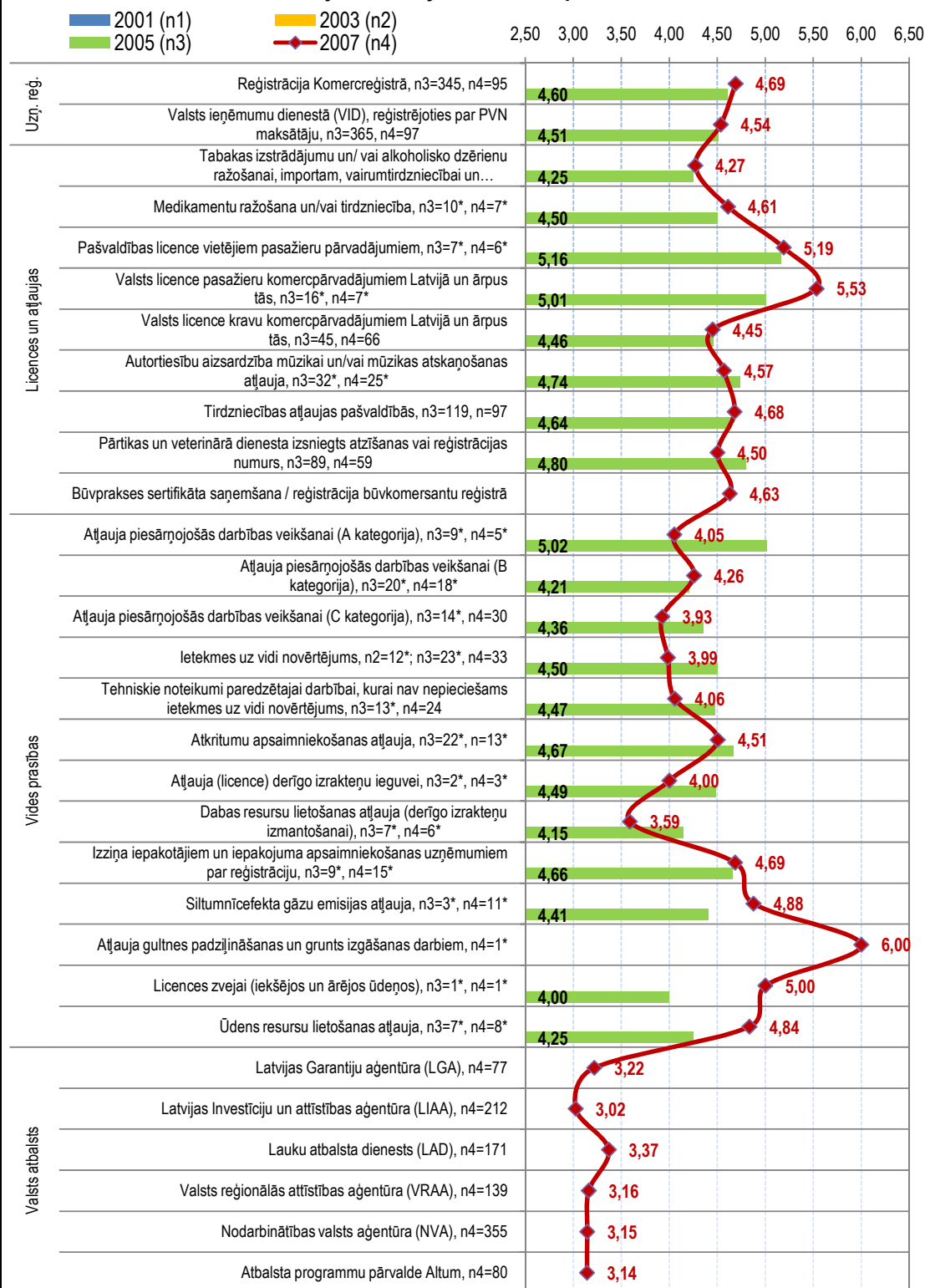
Vēl nedaudz negatīvāk – ar 4,2 punktiem – tiek novērtēta Valsts un Pašvaldības būvinspekciju darbība.

Kopumā var secināt, ka inspekciju un kontrolējošo institūciju darba kvalitāte, salīdzinot ar iepriekšējā pētījuma rezultātiem, kad tā tika novērtēta viszemāk, ir uzlabojusies un tuvojas 2001.gada novērtējumam.

Saskarsme ar VID un pašvaldības nodokļu pārvaldi vai nodokļu inspektoriem

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, uzņēmēji savu saskarsmi ar Valsts ieņēmumu dienestu un Pašvaldības nodokļu pārvaldi novērtējuši vispozitīvāk – ar 4,5 punktiem. Relatīvi lielāks ir pieaugums VID darbības novērtējumā, kurš 2001. un 2005. gadā bija 4,4 punkti, 2003.gadā – tikai 4,3 punkti.

Valsts un pašvaldības institūciju / to sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējums: vidējās vērtības 6 punktu skalā¹

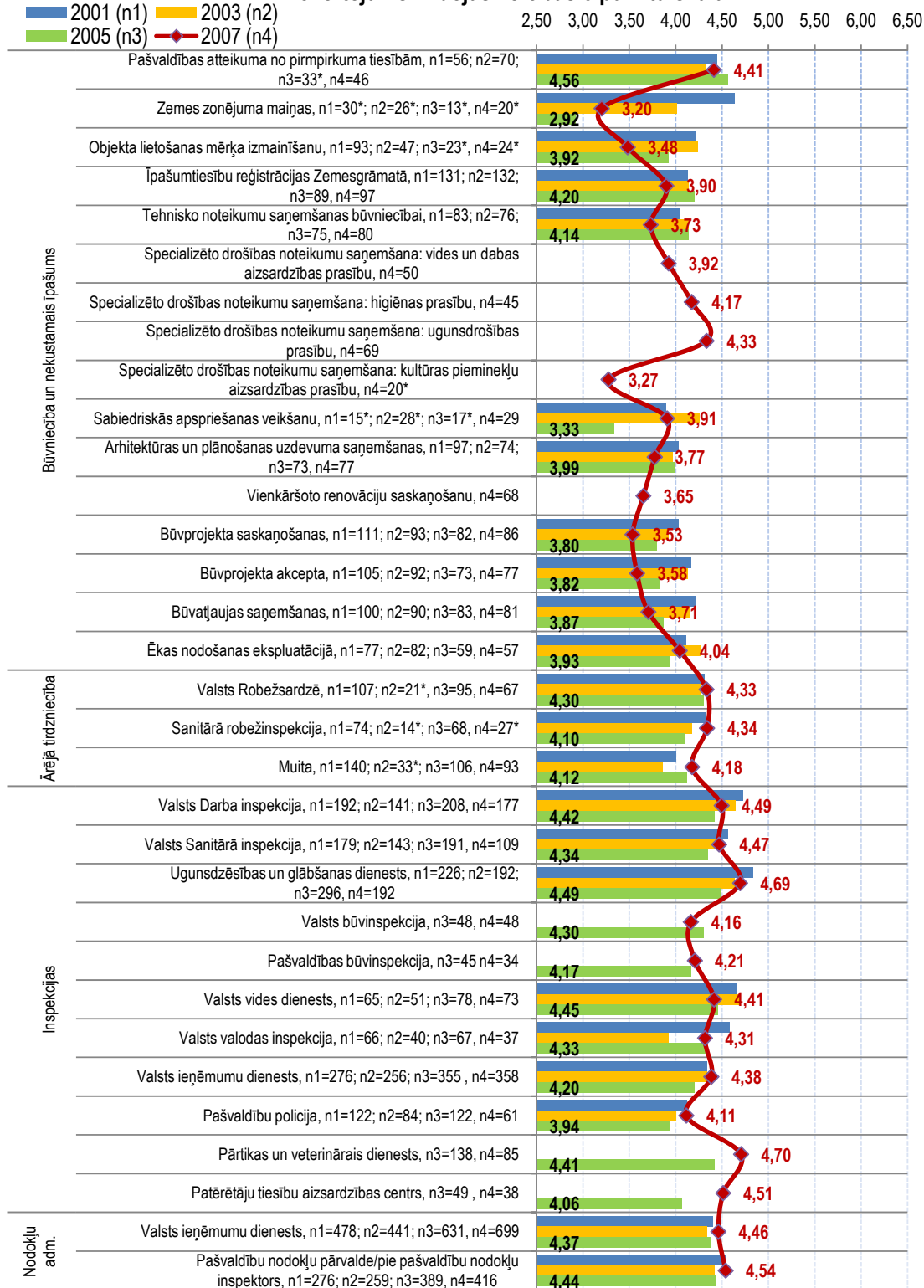

Bāze: respondenti, kuri ir saskārušies ar attiecīgajām institūcijām / to sniegtajiem pakalpojumiem un ir snieguši konkrētu novērtējumu

* Respondentu skaits nav pietiekams ($n < 30$), lai iegūtos rezultātus varētu vispārināt

¹ kur 1 apzīmē vērtējumu "ļoti slikti", bet 6 - "ļoti labi"

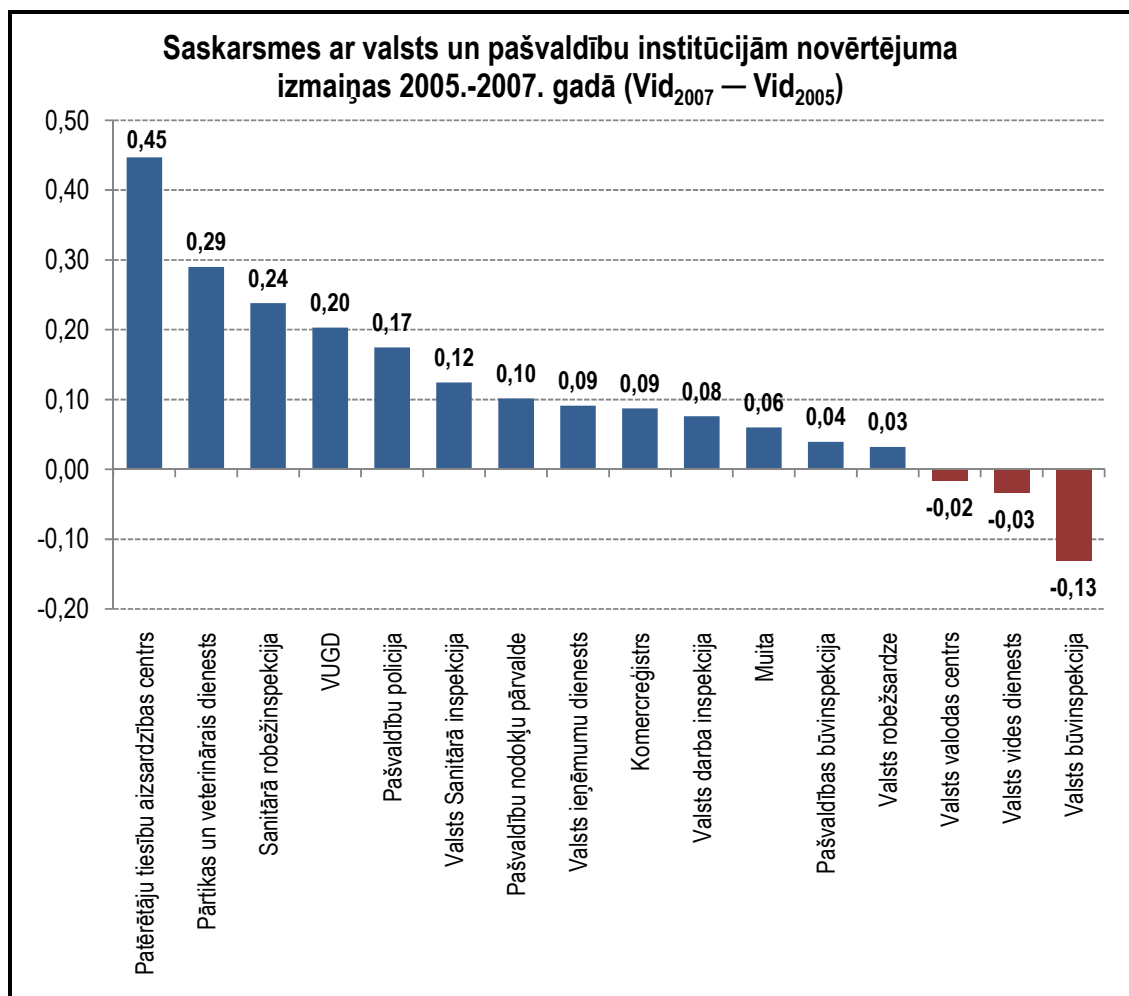
Valsts un pašvaldības institūciju / to sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējums: vidējās vērtības 6 punktu skalā¹

Bāze: respondenti, kuri ir saskārušies ar attiecīgajām institūcijām / to sniegtajiem pakalpojumiem un ir snieguši konkrētu novērtējumu

* Respondentu skaits nav pietiekams (n<30), lai iegūtos rezultātus varētu vispārināt

¹ kur 1 apzīmē vērtējumu "ļoti slikti", bet 6 - "ļoti labi"

Korupcijas izplatība dažādās administratīvajās procedūrās un to salīdzinājums

Licences un atļaujas

Saņemot licences vai atļaujas, visbiežāk kukuļus un dāvanas uzņēmēji ir devuši, lai iegūtu būvprakses sertifikātu / pierēģistrētos būvkomersantu reģistrā (6,4%). No visiem uzņēmējiem, kas pēdējo divu gadu laikā ir ieguvuši Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) izsniegtu atzīšanas vai reģistrācijas numuru, 5,6% tā saņemšanai ir devuši dāvanas / kukuļus. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem korupcijas izplatība šajā jomā turpina palielināties: 2003. gadā PVD atzīšanas vai reģistrācijas numura saņemšanai dāvanas / kukuļus deva 1,4% uzņēmēju, bet 2005. – 3,4%.

Saņemot tirdzniecības atļaujas pašvaldībās, dāvanas un kukuļus devuši 4,0% uzņēmēju, kas ir vairāk nekā 2005. gadā (1,6%), bet mazāk nekā 2001. (4,8%) un 2003. (5,0%) gadā. Salīdzinājumā ar 2005. gadu korupcijas izplatība palielinājusies, saņemot valsts licenci kravu komercpārvadājumiem Latvijas teritorijā un / vai starptautiskajiem kravu komercpārvadājumiem ar kravas automobiļiem (kukuļus / dāvanas šogad devuši 1,6% uzņēmēju, savukārt iepriekšējā pētījuma rezultāti norāda, ka 2005. gadā – neviens).

Būtiski samazinājusies korupcijas izplatība, saņemot licenci tabakas izstrādājumu un/ vai alkoholisko dzērienu ražošanai, importam, vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai. Ja 2005. gadā šīs licences saņemšanai dāvanas un/vai kukuļus deva 7,5%, tad šogad to neatzīst neviens respondents. Tāpat būtiskas atšķirības iezīmē arī tas, ka iepriekš korupcijas izplatībai šajā jomā bija tendence pieaugt (2001. gadā: 1,9%, 2003. gadā: 4,9%, 2005.: 7,5%).

Vides prasības

Saistībā ar dažādu vides prasību pildīšanu dāvanas un kukuļus uzņēmēji ir devuši ietekmes uz vidi novērtējuma saņemšanai – 7,8% uzņēmēju. Korupcijas izplatību citās ar vides prasību pildīšanu saistītajās jomās nav iespējams noteikt nepietiekamā respondentu skaita dēļ.

Nekustamais īpašums un būvniecība

Saistībā ar nekustamiem īpašumiem un būvniecību visbiežāk dāvanas un kukuļus uzņēmēji ir devuši, saskaņojot būvprojektu: 17,0% gadījumu. Iepriekš korupcijas izplatība būvprojekta saskaņošanā bija ievērojami zemāka – 2001. gadā: 7,4%, 2003. gadā: 3,8%, 2005. gadā: 5,3%.

Būvatļauju saņemšana ir otra biežāk minētā būvniecības joma, kurā uzņēmēji maksā kukuļus vai dod dāvanas – šādi rīkojas 15,3% uzņēmēju. Korupcijas izplatība šajā jomā salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem ir pieaugusi – 2001. gadā tā bija 2,8%, 2003. gadā: 4,0%, bet 2005. gadā: 2,3%.

Būvprojekta akceptēšanai kukuļus vai dāvanas dod 14,8% uzņēmēju. Iepriekš korupcijas izplatība šajā jomā nebija augstāka par 5% (2001.: 5,0%; 2003.: 3,8%; 2005.: 2,7%). Līdzīgi salīdzinājumā ar situāciju pirms 2 gadiem korupcijas līmenis palielinājies arī, nododot ēku ekspluatācijā. Ēkas nodošanai ekspluatācijā dāvanas vai kukuļus devuši 11,3% uzņēmēju, kas ir par 8,7 procentpunktiem vairāk nekā 2005. gadā (2,6%), bet par 4 procentpunktiem mazāk nekā 2003. gadā (15,3%), 2001. gadā korupcijas izplatība šajā jomā bija 6,4%.

Augsts korupcijas līmenis pastāv arī saistībā ar vienkāršotās renovācijas vai vienkāršotās rekonstrukcijas saskaņošanu, jo dāvanas un kukuļus šajā procedūrā bija devuši 14,2% uzņēmēju. Nedaudz retāk – 10,2% gadījumu – korupcija pastāvējusi arī arhitektūras un plānošanas uzdevuma saņemšanas procesā, tomēr šajā jomā korupcijas izplatība pēdējos 2 gados ir palielinājusies – 2005. gadā tā bija 2,6% (2001.: 6,2%; 2003.: 10,1%).

Korupcija ir izplatīta arī tehnisko noteikumu būvniecībai saņemšanas procesā. Visbiežāk dāvanas un kukuļi tiek doti gāzes apgādes tehnisko noteikumu saņemšanai inženierkomunikāciju veidošanai / šķērsošanai (12,0%) un

ceļu un ielu tehnisko noteikumu saņemšanai inženierkomunikāciju veidošanai / šķērsošanai (10,5%). Saņemot elektrotīklu elektroapgādes tehniskos noteikumus, dāvanas un kukuļus deva 8,9% uzņēmēju, savukārt ūdensapgādes un kanalizācijas tehnisko noteikumu saņemšanai – 7,5%. Retāk – 2,5% gadījumu dāvana vai kukulis dots, saņemot telekomunikācijas tehniskos noteikumus.

Saņemot specializētos drošības noteikumus, korupcijas izplatība ir nedaudz zemāka, tomēr tā nav zemāka par 4%. Dāvanas vai kukuļus Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienestam, saņemot ugunsdrošības prasības, devuši 8,3% uzņēmēju; pilsētas vai rajona vides veselības centram / aģentūrai, saņemot higiēnas prasības, – 4,5%; Valsts vides dienesta reģionālai vides pārvaldei, saņemot vides un dabas aizsardzības prasības, – 4,1%.

Saskaņā ar aptaujas datiem korupcijas izplatība pēdējo divu gadu laikā ir strauji palielinājusies tādās jomās kā pašvaldības atteikuma no pirkuma tiesībām saņemšanā (2005. gadā 0,2%, šogad – 6,9%) un sabiedriskās apspriešanas veikšanā (2005. gadā 0,6%, šogad – 4,3%). Korupcijas līmenis palicis iepriekšējais, reģistrējot īpašumtiesības Zemesgrāmatā, – gan šogad, gan 2005. gadā tas bija 5,2%.

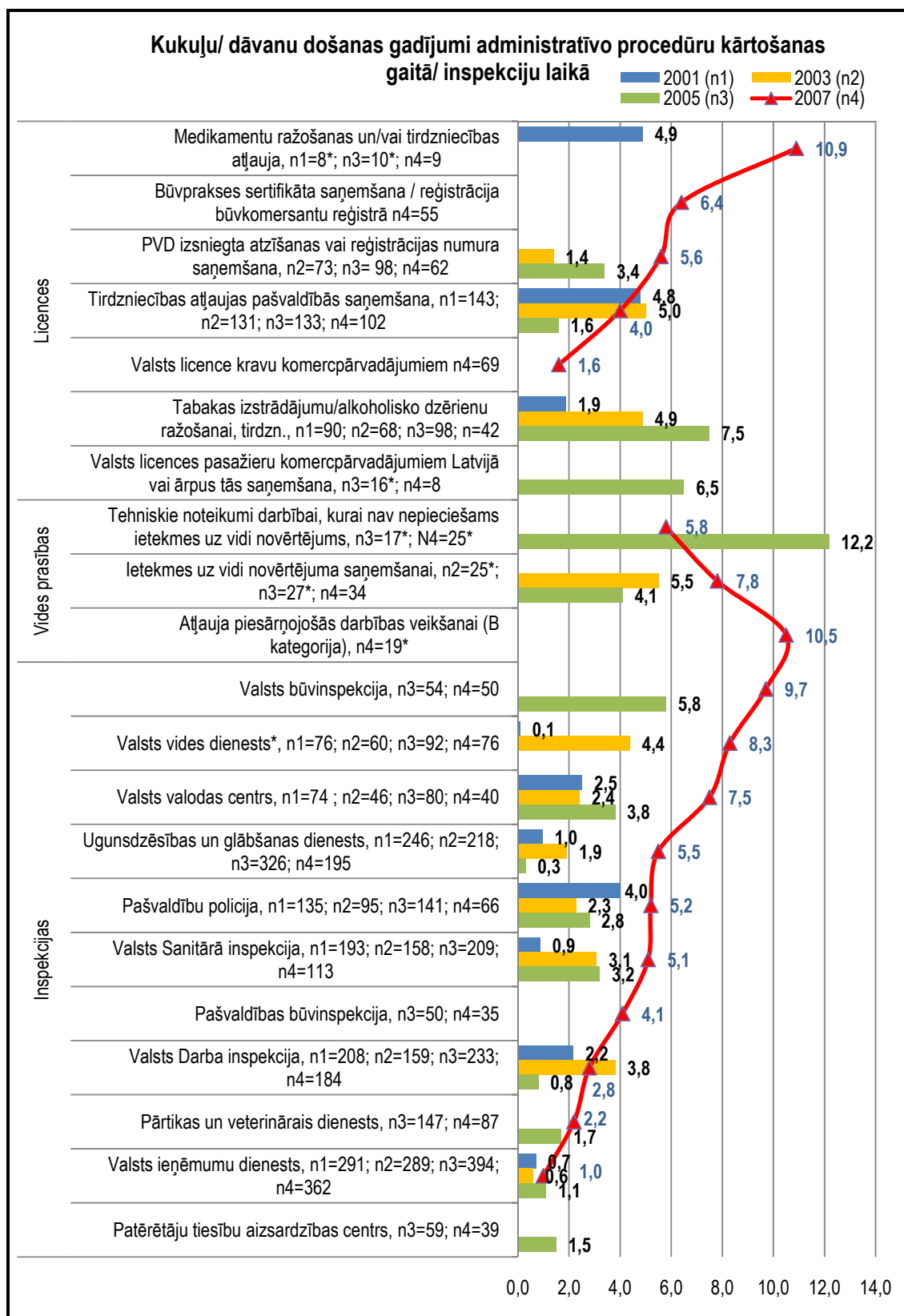
Inspekcijas

Visbiežāk dāvanas un kukuļi tikuši doti Valsts būvinspekcijas un Valsts vides dienesta pārbaudēs (attiecīgi 9,7% un 8,3% gadījumu). Valsts valodas centra pārbaūžu laikā dāvanas un kukuļus deva 7,5% uzņēmēju.

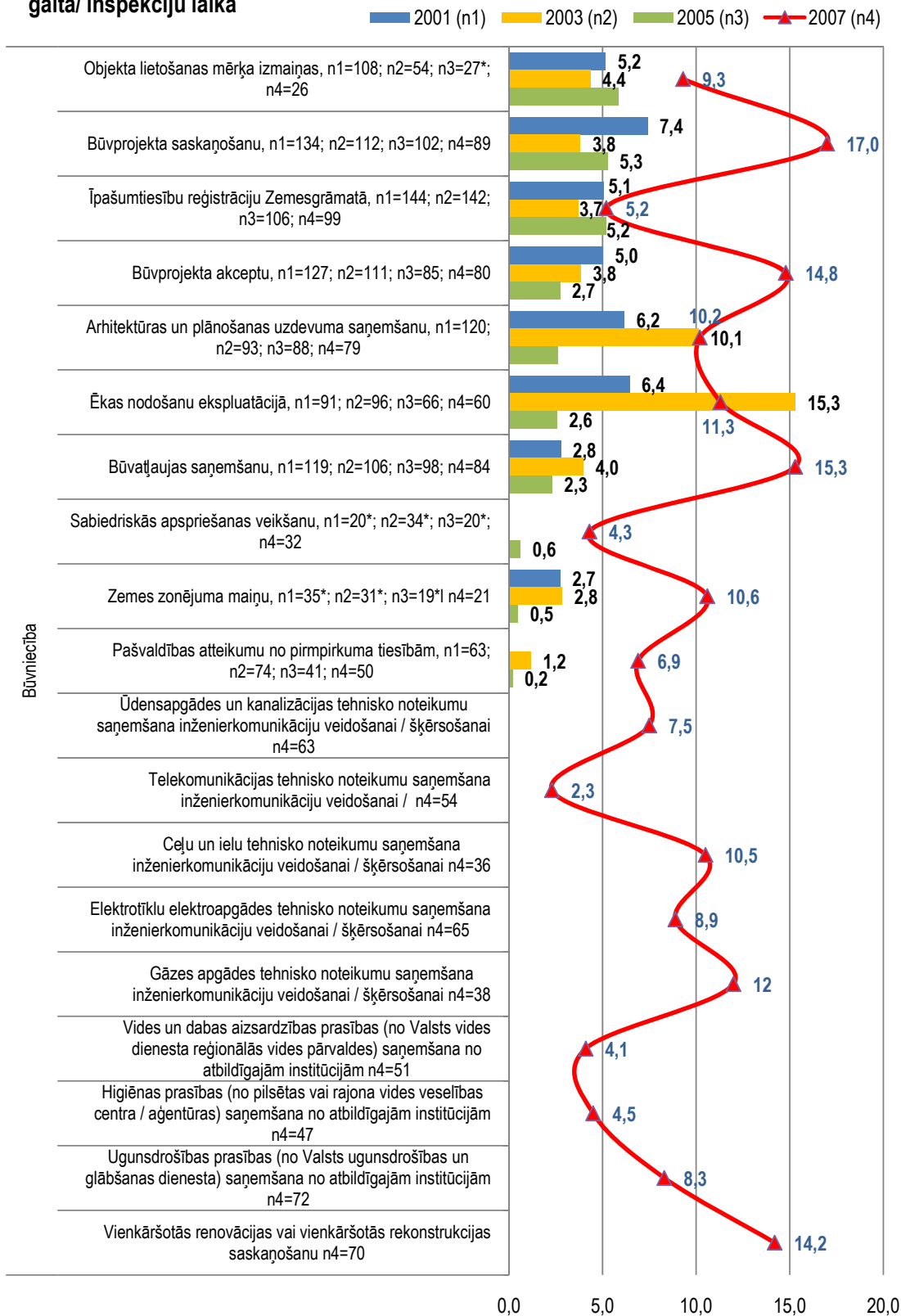
Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, pašvaldības policijas un Valsts sanitārās inspekcijas pārbaūžu laikā korupcijas izplatība ir līdzīga – attiecīgi 5,5%, 5,2% un 5,1%. Nedaudz zemāka tā ir pašvaldības būvinspekcijas pārbaūžu un inspekciju laikā – 4,1%. Retāk kukuļi un dāvanas tikuši doti Valsts darba inspekcijas (2,8%) un Pārtikas un veterinārā dienesta (2,2%) pārbaūžu laikā.

Salīdzinot ar situāciju pirms 2 gadiem, visvairāk korupcijas izplatība pieaugusi Valsts vides dienesta pārbaudēs – tā palielinājusies par 8,3 procentpunktiem (2005. gada aptaujas rezultāti norāda, ka neviens uzņēmējs šo pārbaūžu laikā dāvanas vai kukuļus nebija devis). Tāpat būtiski korupcijas izplatība palielinājusies Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (par 5,2 procentpunktiem), pašvaldības būvinspekciju (par 4,1 procentpunktu) un Valsts valodas centra (par 3,7 procentpunktiem) pārbaūžu laikā.

Kopumā ir tikai 2 inspekcijas, kuru pārbaūžu laikā korupcijas izplatība ir samazinājusies – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (1,5% 2005. gadā, šogad – neviens gadījums) un Valsts ieņēmumu dienests (1,1% 2005. gadā, 1,0% šogad).

Kukuļu/ dāvanu došanas gadījumi administratīvo procedūru kārtēšanas gaitā/ inspekciju laikā

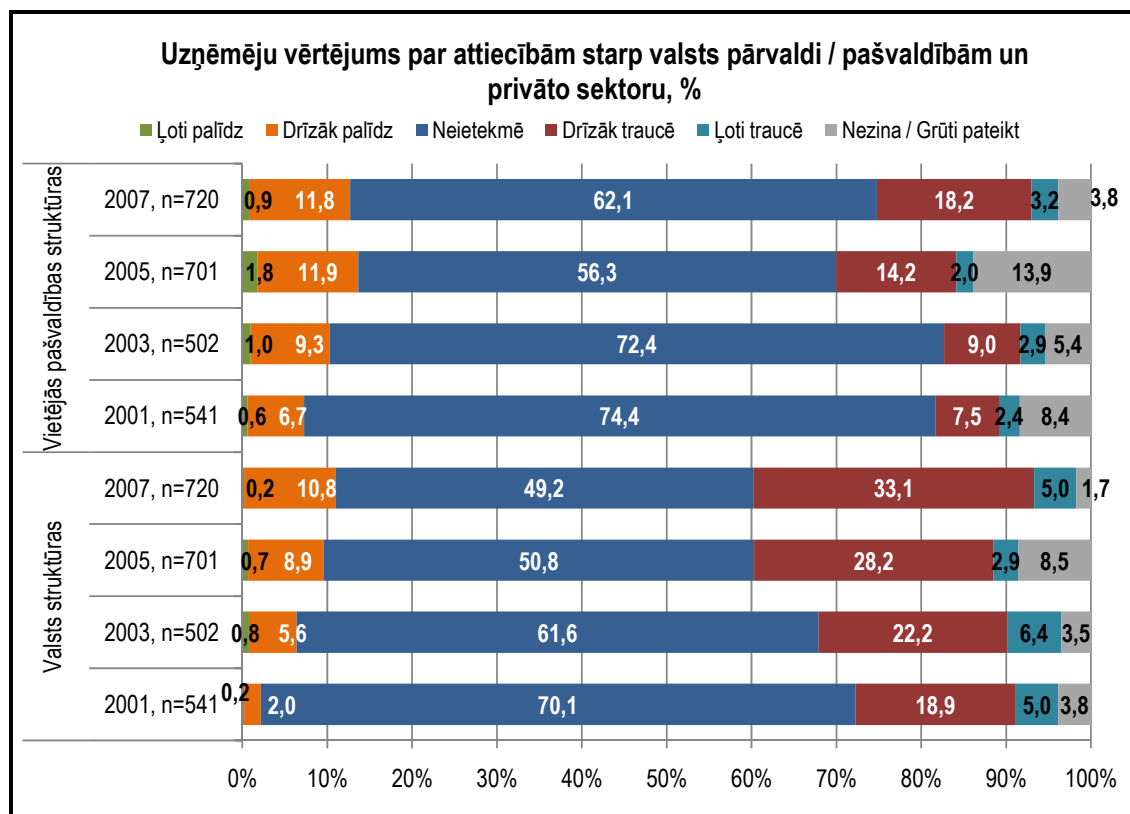
Saskarsme starp valsts pārvaldi / pašvaldībām un privāto sektoru

Kopumā 11,0% uzņēmēju uzskata, ka valsts institūcijas ļoti palīdz vai drīzāk palīdz veikt uzņēmējdarbību (0,2% uzskata, ka valsts struktūras ļoti palīdz, bet 10,8% - ka drīzāk palīdz). Turpretim 38,1% uzņēmēju domā, ka tās drīzāk traucē vai ļoti traucē uzņēmuma darbībai. Savukārt gandrīz puse (49,2%) uzņēmēju uzskata, ka valsts institūcijas viņu darbību neietekmē.

Salīdzinot rezultātus laika gaitā, ir vērojama tendence, ka samazinās to uzņēmēju īpatsvars, kas uzskata, ka valsts institūcijas viņu uzņēmumu darbību neietekmē, vai arī nespēj formulēt savu viedokli. Līdz ar to pieaug gan to respondentu īpatsvars, kas uzskata, ka valsts institūcijas uzņēmuma darbībai palīdz, gan tādu, kas uzskata, ka valsts traucē uzņēmējdarbības veikšanu. Tomēr straujāk pieaudzis to uzņēmēju īpatsvars, kas pauž negatīvu vērtējumu, - pozitīvu vērtējumu („ļoti palīdz” un „drīzāk palīdz”) sniegušo uzņēmēju īpatsvars pieaudzis par 1,4 procentpunktiem, savukārt tādu, kas uzskata, ka valsts drīzāk vai ļoti traucē, īpatsvars palielinājies par 7 procentpunktiem.

Vērtējot saskarsmi ar pašvaldības institūcijām, uzskatu, ka tās drīzāk vai ļoti palīdz, pauž 12,7% uzņēmēju. Kā uzņēmumam traucējošu pašvaldības iestāžu darbību vērtē 21,4% uzņēmēju, savukārt lielākā daļa (62,1%) uzskata, ka vietējā pašvaldība uzņēmuma darbību neietekmē.

Kopumā, salīdzinot ar situāciju pirms 2 gadiem, uzņēmēju vērtējums par pašvaldības institūciju darbības ietekmi uz uzņēmuma darbību ir pasliktinājies. To respondentu īpatsvars, kas uzskata, ka pašvaldība palīdz, ir samazinājies par 1 procentpunktu, savukārt negatīvu vērtējumu sniegušo īpatsvars palielinājies par 5,2 procentpunktiem.

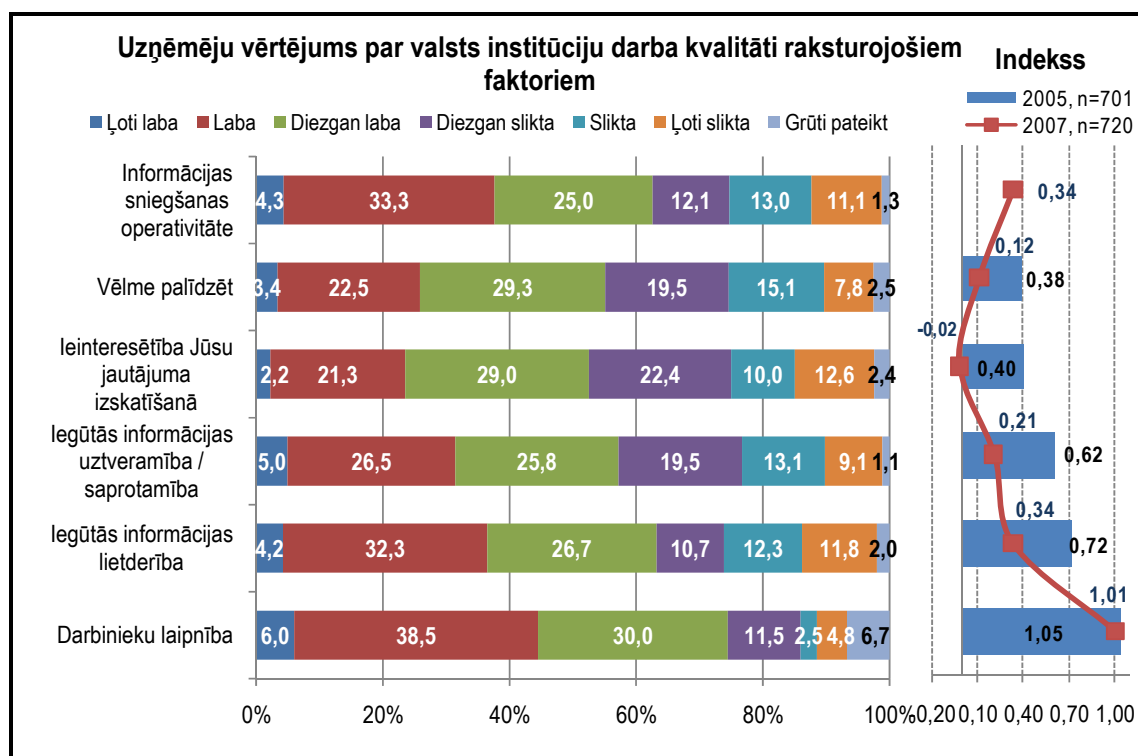
Valsts institūciju darbības vērtējums

Uzņēmēji kopumā pozitīvi vērtē valsts institūciju darbību un sniegto pakalpojumu kvalitāti. Vērtējot 5 valsts institūciju darbību raksturojošos parametrus – darbinieku laipnību, iegūtās informācijas lietderību, iegūtās informācijas uztveramību / saprotamību, ieinteresētību jautājumu izskatīšanā un vēlmi palīdzēt –, vairāk nekā puse uzņēmēju katru faktoru novērtē pozitīvi.

Visaugstāk uzņēmēji vērtē valsts iestāžu darbinieku laipnību: pozitīvu vērtējumu sniedz 74,5% respondentu, negatīvu – 18,8%, kopējais vērtējuma indekss⁴ ir 1,01 punkts. Zemāk tiek vērtēta iegūtās informācijas lietderība (indeksa vērtība ir 0,34 punkti, to pozitīvi vērtē 63,2% uzņēmēju, negatīvi – 34,8%) un iegūtās informācijas uztveramība / saprotamība (vidējais vērtējums ir 0,21 punkts, pozitīvs vērtējums tika sniegts 57,2% gadījumu, negatīvs – 41,7%). Pārsvārā pozitīvs vērtējums (vidējā novērtējuma indekss ir lielāks par 0) tiek sniegts arī par darbinieku vēlmi palīdzēt – vidējais vērtējums ir 0,12 punkti, apmierināti ar šo faktoru ir 55,1% uzņēmēju, neapmierināti – 42,3%.

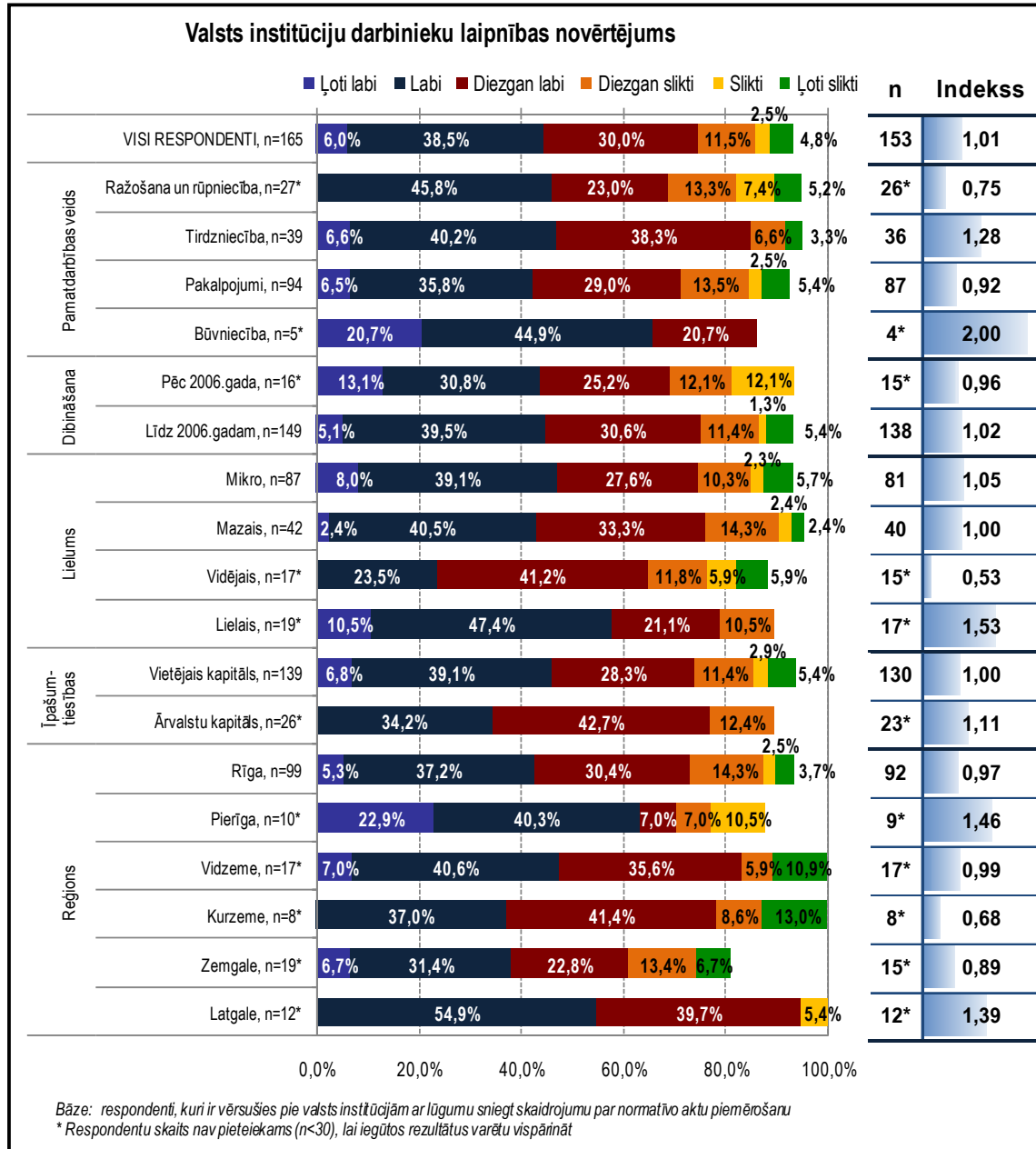
Viszemāk uzņēmēji novērtē valsts institūciju darbinieku ieinteresētību jautājumu izskatīšanā – pozitīvu vērtējumu sniedz 52,6% uzņēmēju, savukārt negatīvi šo faktoru novērtē 45,0% aptaujāto. Lai gan pozitīvo atsauksmju ir vairāk nekā negatīvo, tomēr kopējā vērtējuma indekss ir negatīvs (-0,02), jo liels skaits uzņēmēju (12,6%) sniedza vērtējumu „ļoti slikta”.

Salīdzinot rezultātus ar situāciju pirms 2 gadiem, valsts institūciju darbības kvalitāte tiek vērtēta zemāk katrā no analizētajiem faktoriem. Visvairāk valsts institūciju darba kvalitātes vērtējums samazinājies tādiem pakalpojumu kvalitāti raksturojošiem faktoriem kā darbinieku ieinteresētībā uzņēmēja jautājumu izskatīšanā (indeksa vērtība samazinājusies par 0,42 punktiem), iegūtās informācijas uztveramībā / saprotamībā (par 0,41 punktu) un iegūtās informācijas lietderībā (par 0,38 punktiem).

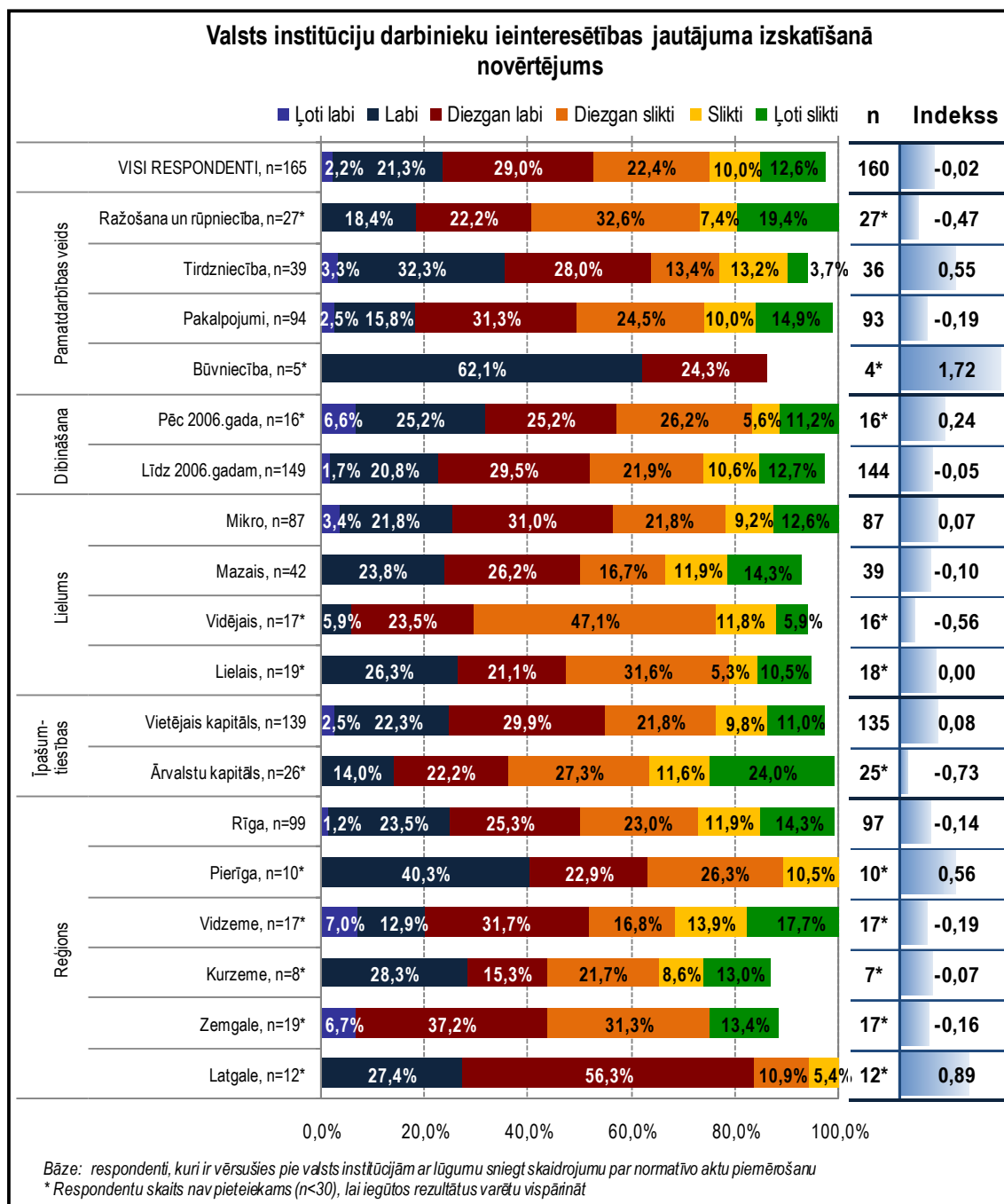

⁴ Indeksa vērtība ir vidējais svērtais attiecīgā faktora vērtējums skalā no -3 līdz 3, kur „ļoti laba” atbilst +3, „laba” atbilst +2, „diezgan laba” atbilst +1, „diezgan slikta” -1, „slikta” -2, „ļoti slikta” -3

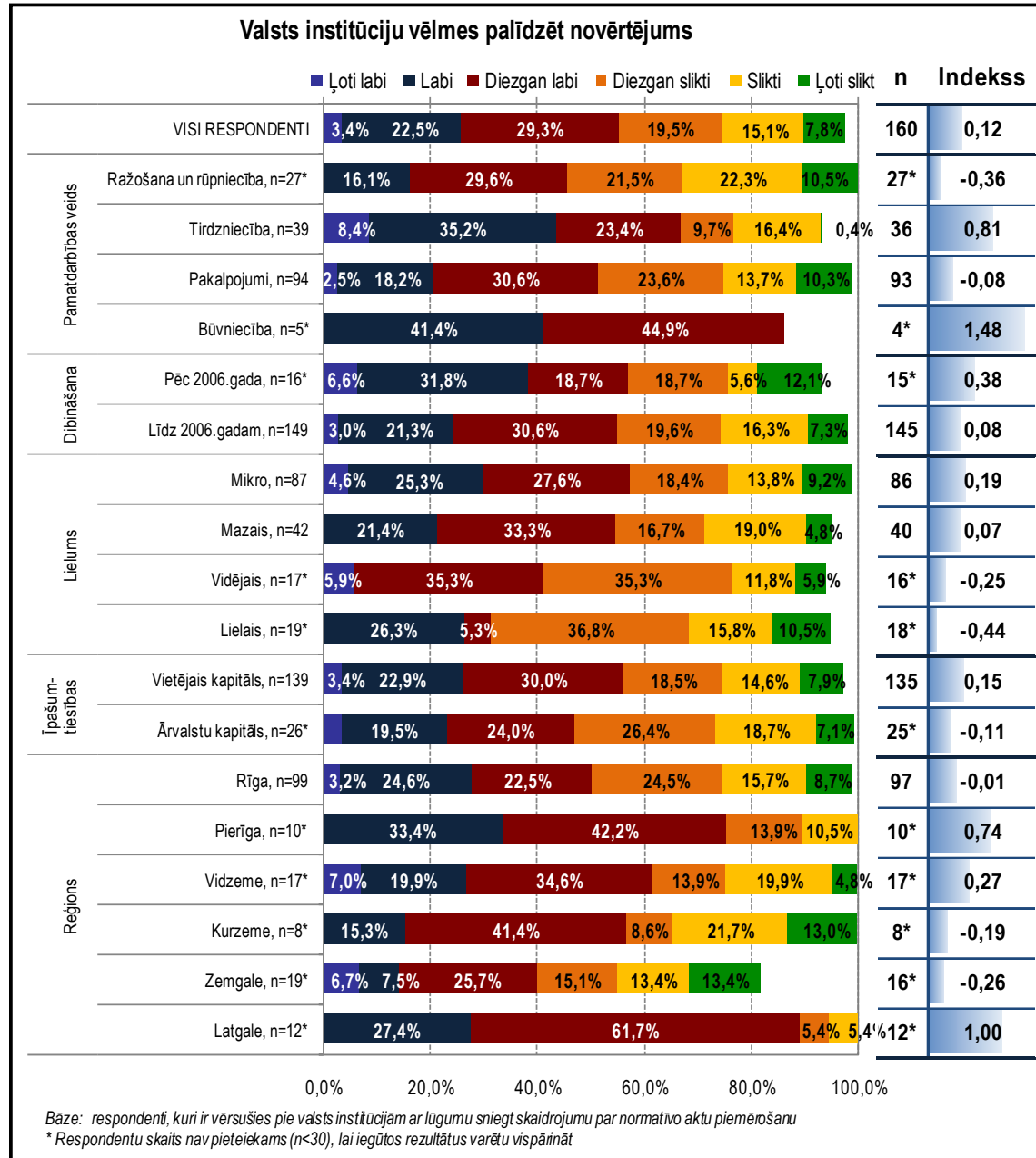
Darbinieku laipnību augstāk kā vidēji ir novērtējuši tirdzniecības sektorā strādājošie uzņēmēji (indeksa vērtība ir par 0,27 punktiem lielāka kā kopējais novērtējums (1,01 punkti)), bet zemāk – uzņēmumi, kuriem kā pamatdarbības veids ir minēti pakalpojumi (tikai 0,92 punkti). Viskategoriskākie darbinieku novērtējumā ir bijuši mikro uzņēmumi – 8,0% uzņēmēju darbinieku laipnību vērtē kā ļoti augstu, bet tajā pašā laikā 5,7% - kā ļoti sliktu (vidējais rādītājs atbilstošajiem novērtējumiem ir attiecīgi 6,0% un 4,6%).

Visnegatīvāk novērtētais institūciju darbību raksturojošais parametrs ir ieinteresētība respondentu jautājumu izskatīšanā (indeksa vidējā vērtība ir negatīva - 0,02 punkti). Daudz pozitīvāk kā vidēji ieinteresētību no valsts institūciju puses vērtē tirdzniecības sektorā strādājošie (indeksa vērtība – 0,55 punkti), kā arī mikro uzņēmumi (0,07 punkti) un uzņēmumi, kuros dominē vietējais kapitāls (0,08 punkti). Vēl zemāk kā vidēji ieinteresētību vērtē uzņēmēji, kuri pārstāv pakalpojumu sektorā un Rīgā strādājošos uzņēmumus (indekss ir par attiecīgi 0,17 un 0,12 zemāks kā vidēji).

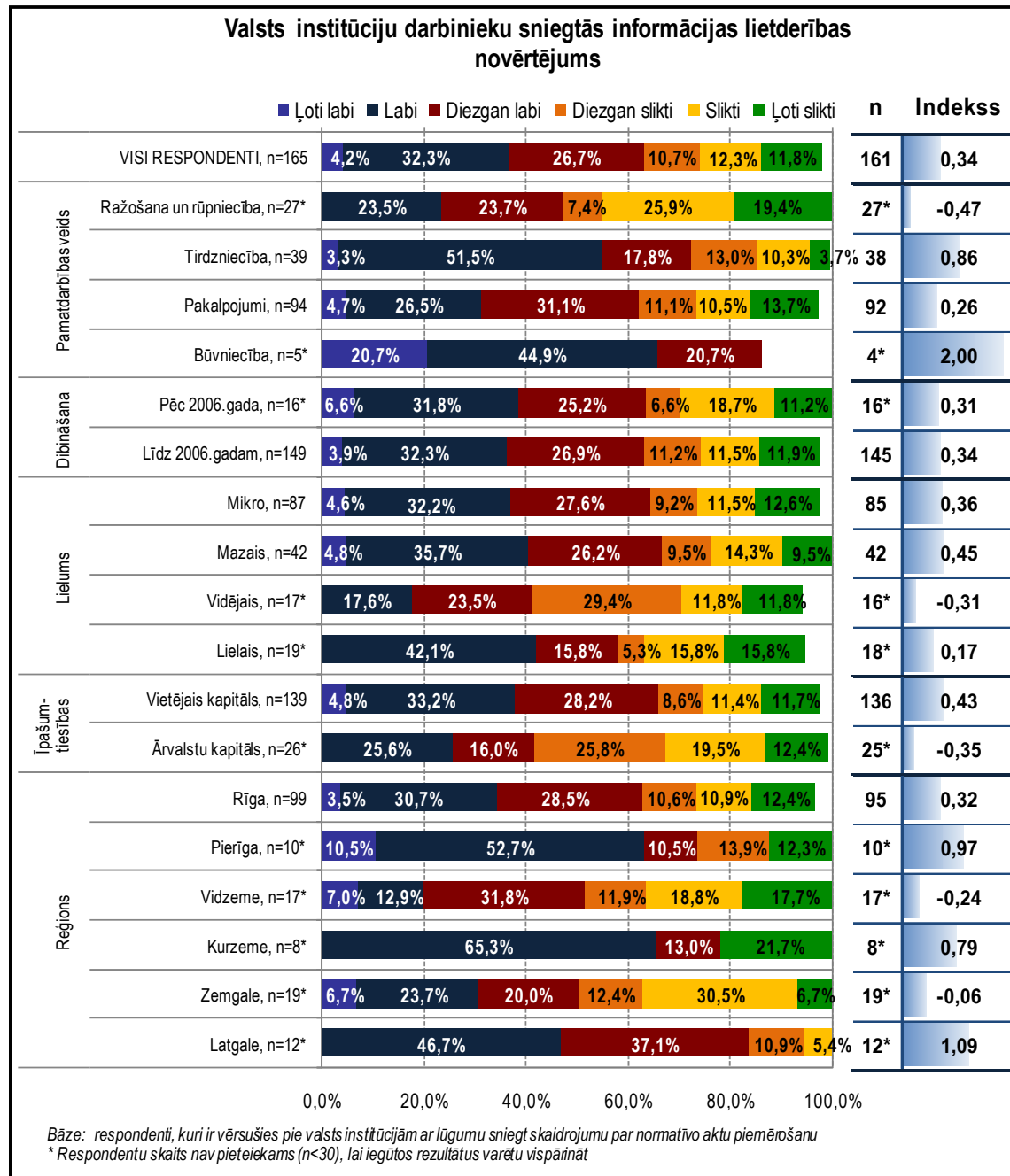

Par visaugstāko valsts institūciju vēlmi palīdzēt uzskata tirdzniecības sektorā strādājošie uzņēmēji – 43,7% šīs nozares pārstāvju minēto parametru ir novērtējuši kā labu vai ļoti labu (vidējā vērtība 25,9%)-, arī indeksa vērtība no vidējā rezultāta atšķiras par 0,69 punktiem. Savukārt biežāk negatīvus kā pozitīvus vērtējumus sniedz pakalpojumu nozarē un Rīgā darbojošies respondenti, vērtējuma indekss ir negatīvs – attiecīgi -0,08 un -0,01 punkti.

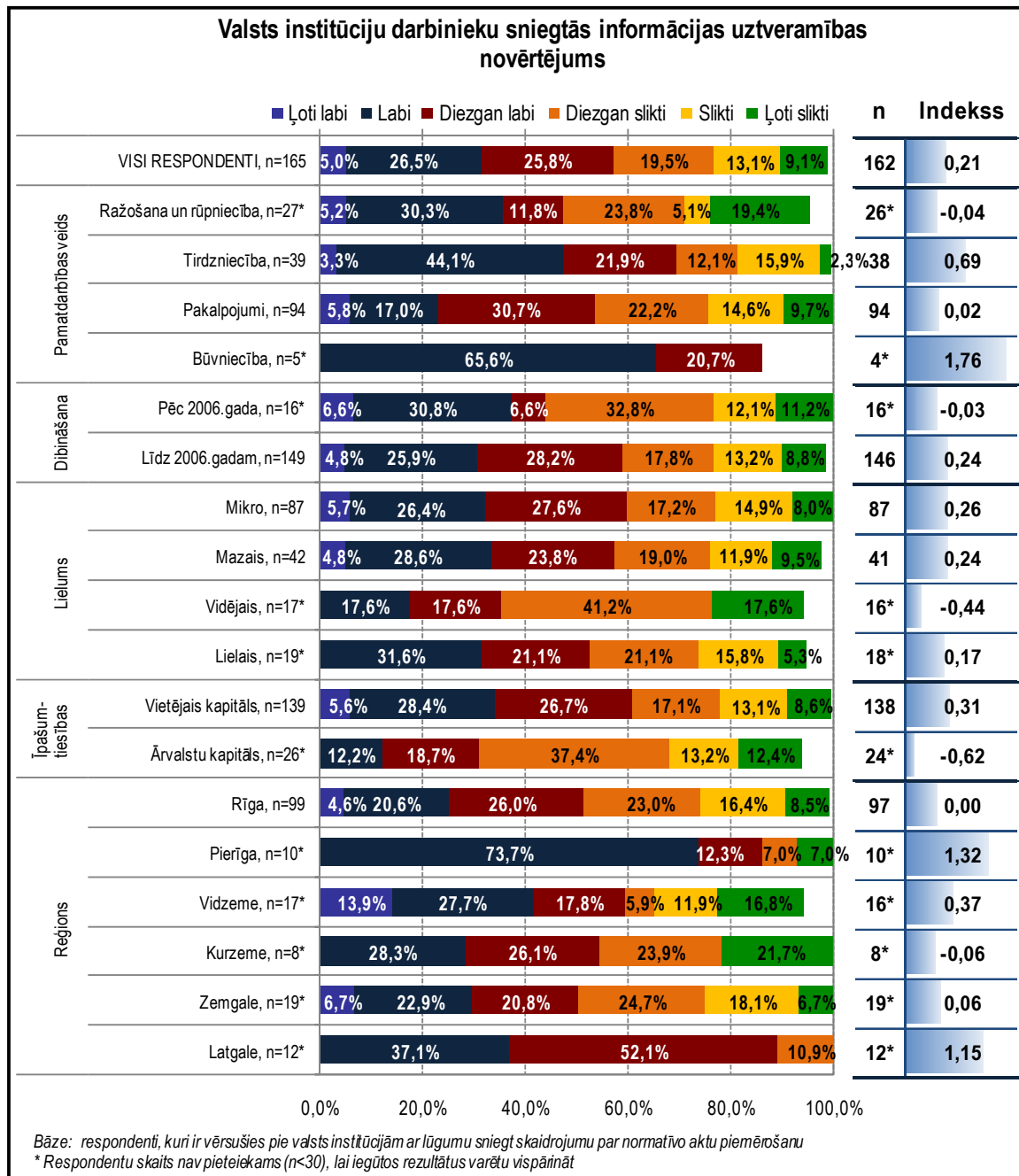

Lai gan liela daļa uzņēmēju, kuru pamatdarbības veids ir pakalpojumi, iegūtās informācijas lietderību vērtē kā ļoti augstu, tieši šīs nozares pārstāvji šo parametru vērtē arī visnegatīvāk (13,7% ir snieguši viszemāko novērtējumu), indeksam sasniedzot tikai 0,26 punktus (kopējais indekss – 0,34 punkti).

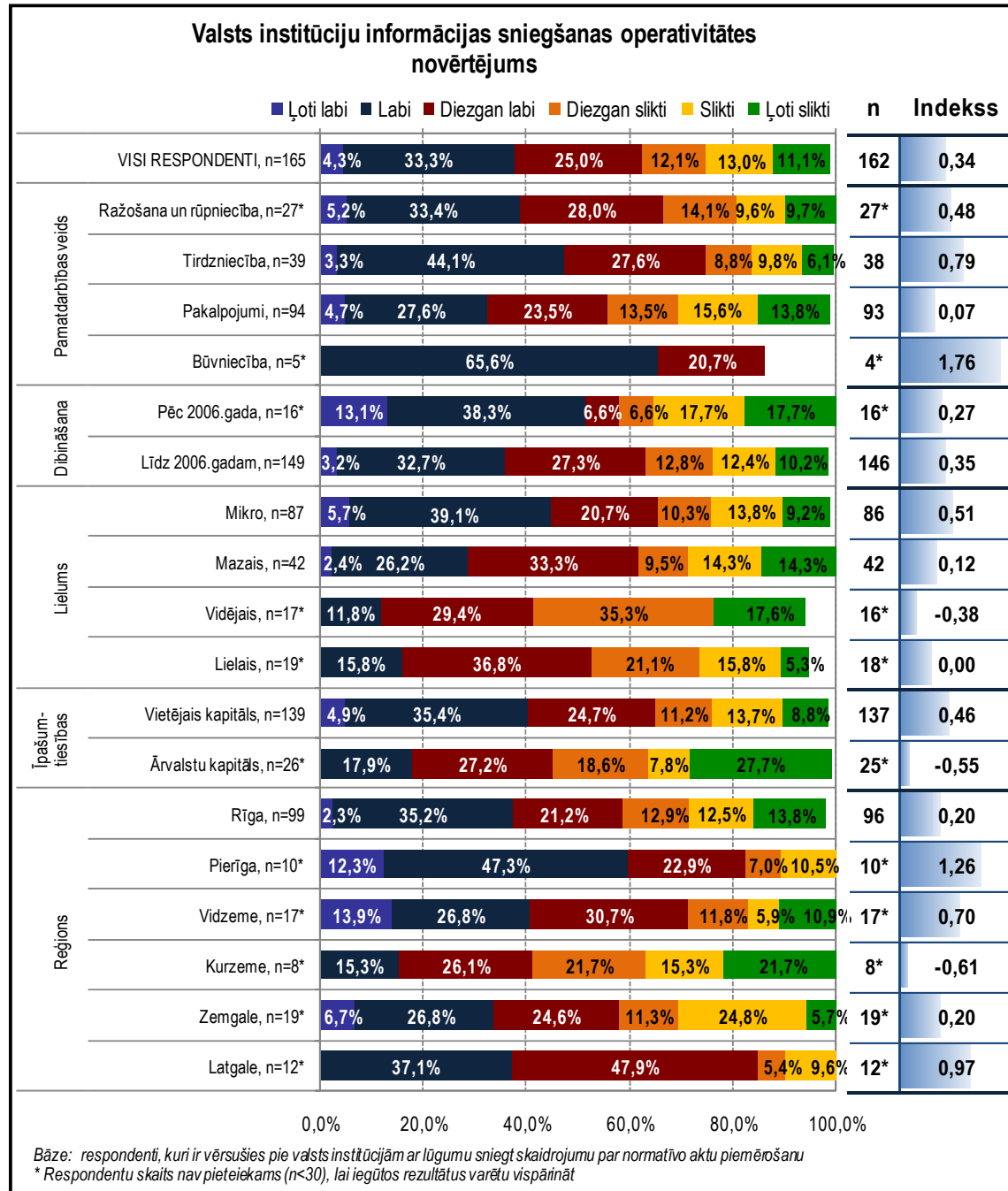
Izteikti pozitīvi valsts darbinieku sniegtās informācijas lietderību vērtē tirdzniecības nozarē strādājošie uzņēmēji, gandrīz trīs ceturtdaļas (72,6%) no tiem ir sniegušas pozitīvu novērtējumu, kamēr izteikti negatīvi to vērtē tikai 14,0% respondentu (vidējais rādītājs – 24,1%). Arī indeksa vērtība ir par 0,52 punktiem augstāka nekā vidēji.

Pārliecinoši visaugstāk iegūtās informācijas uztveramību vērtē tirdzniecībā strādājošie uzņēmumu vadītāji – gandrīz puse no tiem ir sniegusi izteikti pozitīvu vērtējumu, kas ir par 16,0% vairāk nekā vidēji (indeksa vērtība ir 0,69 punkti). Sliktāk kā vidēji informācijas saprotamību novērtējuši Rīgā darbojošies uzņēmēji un respondenti, kas pārstāv pakalpojumu nozari (indeksa vērtības ir attiecīgi 0,00 un 0,02 punkti).

Informācijas sniegšanas operativitāti kā sliktu vai ļoti sliktu ir atzīmējusi ceturtdaļa (24,7%) tirdzniecībā strādājošo respondentu, kas ir par 11,4% mazāk kā vidēji un par 18,2% mazāk kā pakalpojumu nozares pārstāvju vidū. Atbilstoši šim vērtējumam arī indeksa vērtība ir relatīvi lielāka uzņēmumiem, kas darbojas tirdzniecībā (0,79 punkti), bet mazāka – pakalpojumu nozarē strādājošajiem (0,07 punkti). Salīdzinoši negatīvi informācijas sniegšanas savlaicīgumu ir novērtējuši arī mazie uzņēmumi (indeksa vērtība ir par 0,22 punktiem zemāka kā vidēji).

Pašvaldību institūciju darbības vērtējums

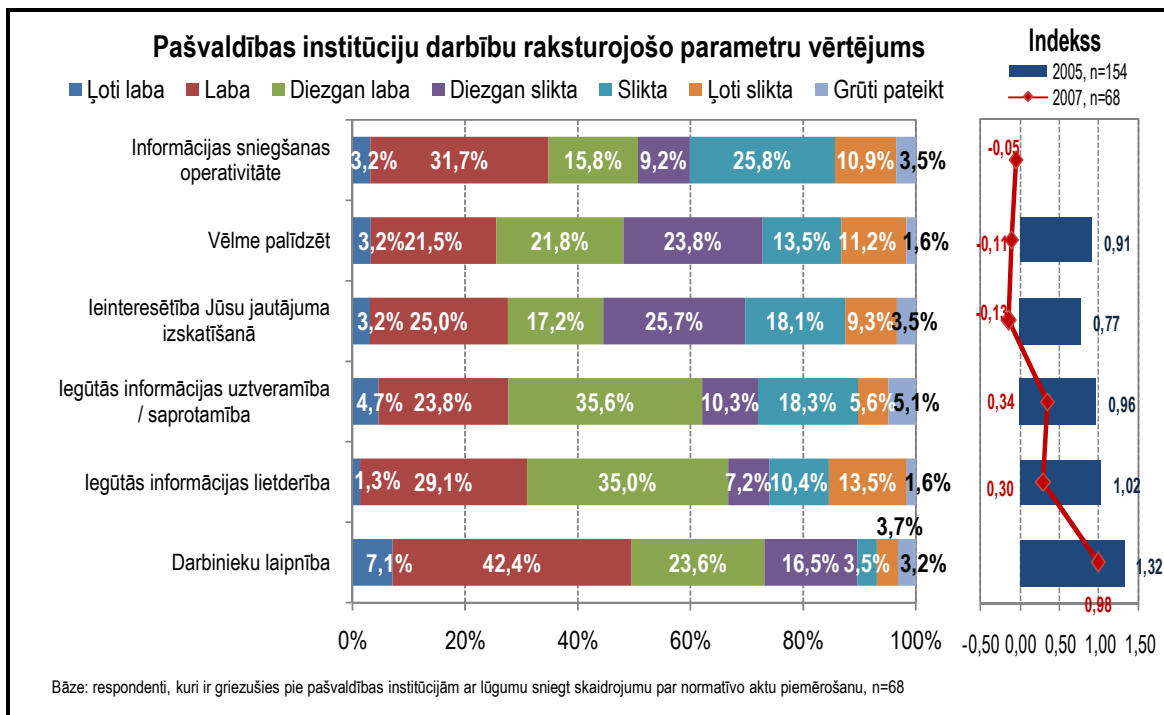
Pārsvārā uzņēmēji pašvaldības institūcijas un to darbību raksturo kā pietiekamu – lielākajā daļā parametru novērtēti pozitīvi (diezgan labi, labi vai ļoti labi). Sliktāk tiek vērtēta pašvaldības institūciju darbinieku ieinteresētība respondentu jautājuma izskatīšanā, kā arī vēlme palīdzēt.

Par visaugstāko uzņēmēji uzskata pašvaldības iestādēs strādājošo darbinieku laipnību – to kā pozitīvu ir novērtējuši 73,1% respondentu, bet kā negatīvu – tikai 23,7%, kopējam indeksam sasniedzot 0,98 punktus. Salīdzinoši zemāk tiek vērtēta pašvaldības iestāžu darbinieku sniegtās informācijas lietderība (par pietiekamu to uzskata 65,4% uzņēmumu vadītāju, indeksa vērtība ir 0,30 punkti) un uztveramība (lai gan par šo parametru tika sniegti nedaudz mazāk (64,2%) pozitīvu vērtējumu, indeksa vērtība ir augstāka – 0,34 punkti, jo relatīvi liela daļa uzņēmēju ir snieguši ļoti augstu novērtējumu (4,7%), bet maza (5,6%) – ļoti zemu).

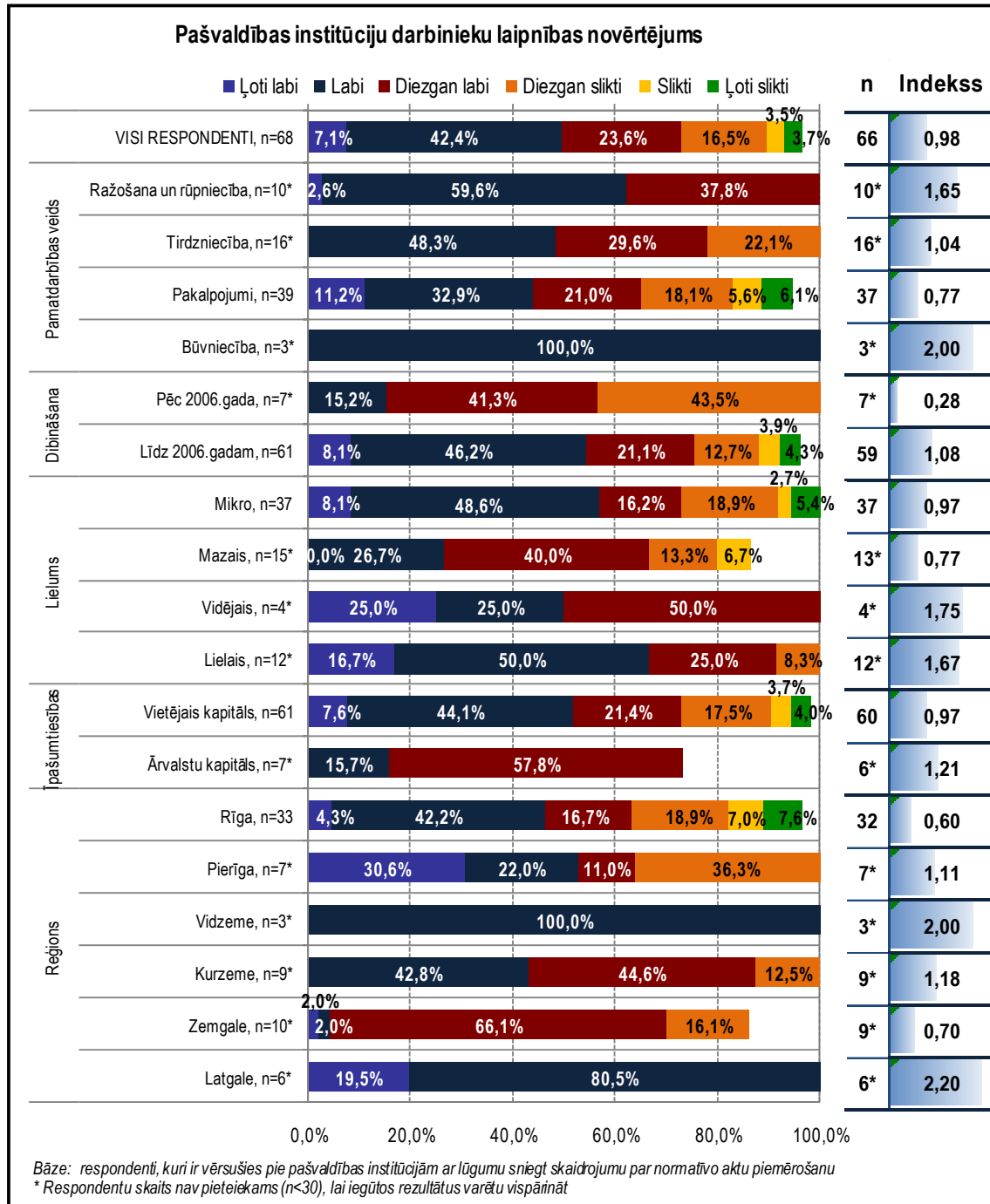
Pārsvārā pozitīvs vērtējums tiek sniegts arī par informācijas sniegšanas operativitāti – ar to apmierināti ir nedaudz vairāk kā puse (50,7% respondentu), bet neapmierināti – 45,9%, savukārt kopējā indeksa vērtība ir negatīva (-0,05 punkti), jo salīdzinoši daudz uzņēmēju šo parametru novērtējuši kā sliktu vai ļoti sliktu (36,7%).

Pretstatā valsts institūciju darbības novērtējumam, kur dominēja tikai pozitīvas atbildes, pašvaldības iestāžu darbinieku ieinteresētība jautājuma izskatīšanā un vēlme palīdzēt biežāk tiek vērtēta negatīvi (attieciņi 53,1% un 48,5% gadījumu) nekā pozitīvi (45,4% un 46,4% gadījumu). Atbilstoši uzņēmēju izteiktajai neapmierinātībai ar konkrētajiem pašvaldības iestāžu raksturojošajiem parametriem, arī vērtējuma indeksa vērtība abos gadījumos ir pārliecinoši negatīva (ieinteresētība respondenta jautājuma izskatīšanā - 0,13 punkti, bet vēlme palīdzēt - 0,11 punkti).

Salīdzinot pašvaldības institūciju darbības vērtējumu ar iepriekšējā pētījumā izteikto viedokli, daudz negatīvāk tiek vērtēts katrs no darbību raksturojošajiem parametriem. Visvairāk vērtējums samazinājies par pašvaldības iestāžu darbinieku ieinteresētību jautājuma izskatīšanā (-0,90 punkti) un vēlmi palīdzēt (-1,01 punkts), kā arī iegūtās informācijas lietderību (-0,73 punkti) un uztveramību (vērtējuma kopējais indekss 2005. gadā bija 0,96 punkti, bet šajā pētījumā – tikai 0,34 punkti). Zīmīgi, ka 2005.gadā neviens no analizētajiem faktoriem netika vērtēts pārsvārā negatīvi, visi kopējo novērtējumu raksturojošie indeksi bija lielāki par 0.

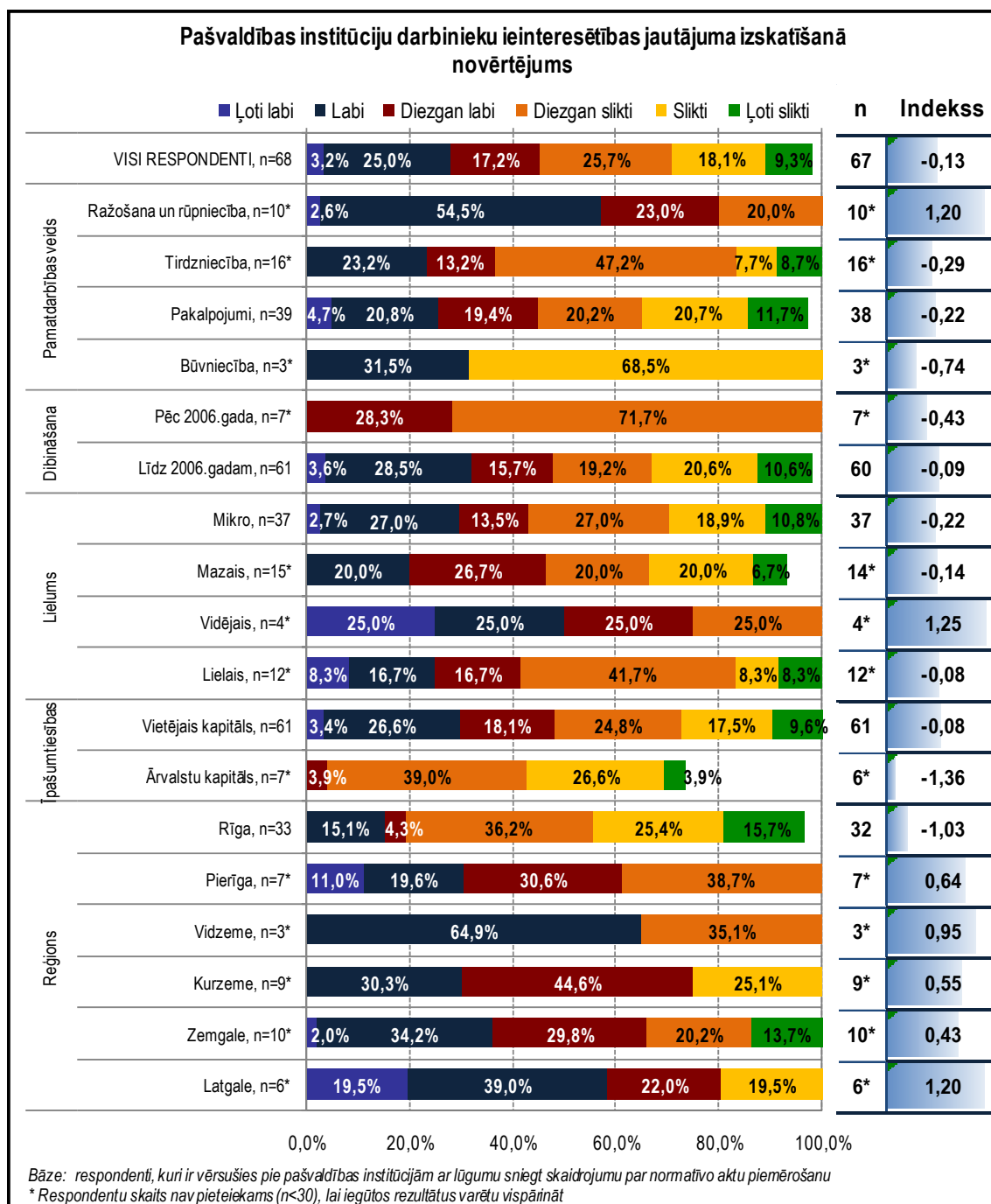

Kopumā visaugstāk novērtēto pašvaldības institūciju darbības parametru – darbinieku laipnību – vēl nedaudz pozitīvāk kā vidēji vērtē līdz 2006. gada 1. janvārim dibinātie (vecie) uzņēmumi – indekss ir par 0,1 punktu lielāks kā vidēji (1,08 attiecībā pret kopējo rādītāju 0,98). Viskritiskāk pašvaldības iestāžu darbinieku laipnību ir novērtējuši Rīgā darbojošos uzņēmumu vadītāji – trešdaļa (33,6%) šī statistiskā reģiona pārstāvju ir snieguši negatīvu novērtējumu (vidējais rādītājs ir 23,7%), samazinot indeksa vērtību līdz 0,60 punktiem. Salīdzinoši negatīvu viedokli pauž arī pakalpojumu nozarē strādājošie uzņēmēji (0,77punkti).

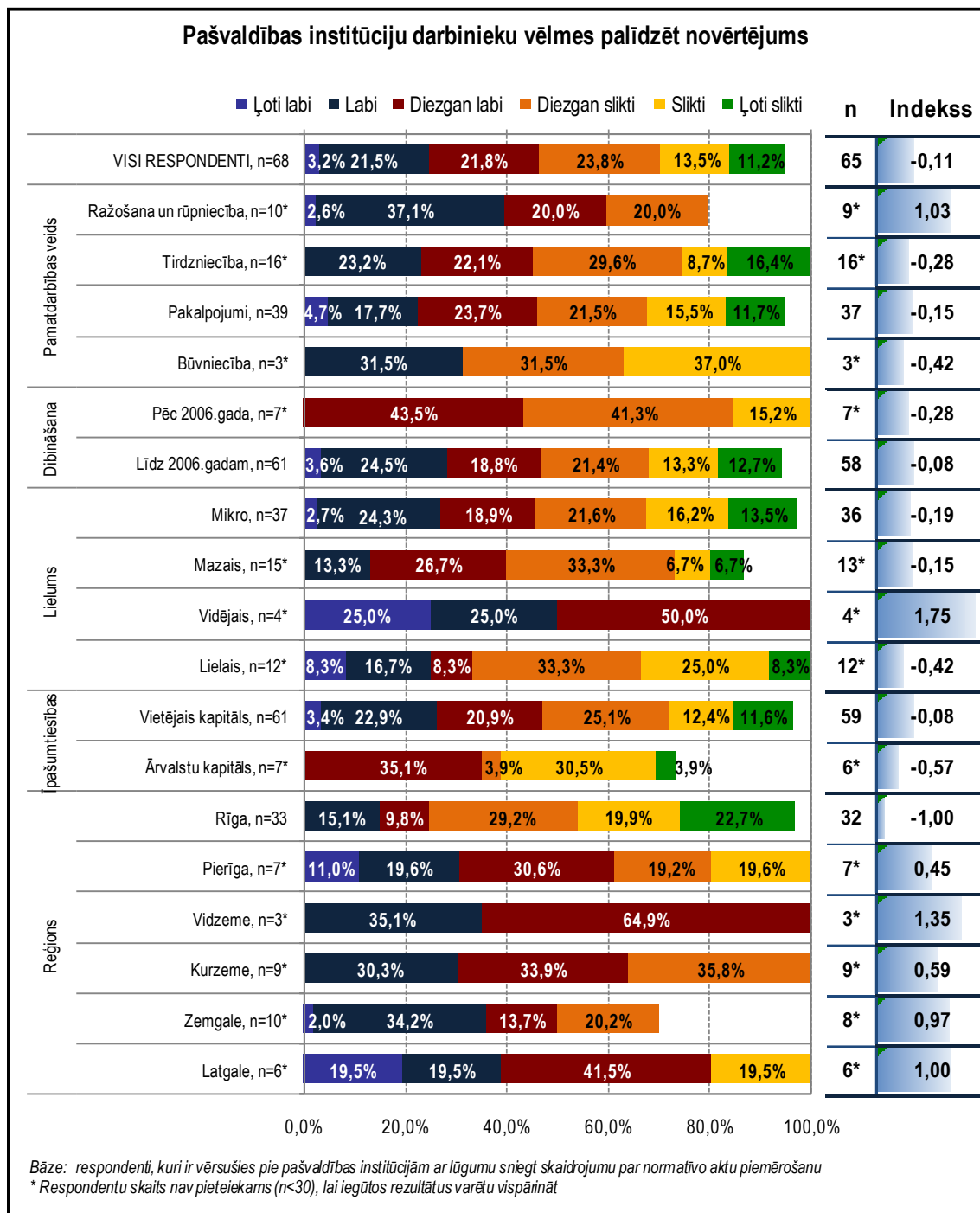

Līdzīgi kā kopumā arī sadalījumā pa griezumiem lielākā daļa katras apakšgrupas (griezuma) pārstāvu pašvaldības iestāžu darbinieku ieinteresētību respondentu jautājuma izskatīšanā vērtē drīzāk negatīvi (biežāk ir sastopamas atbildes „ļoti slikti”, „slikti” un „drīzāk slikti”).

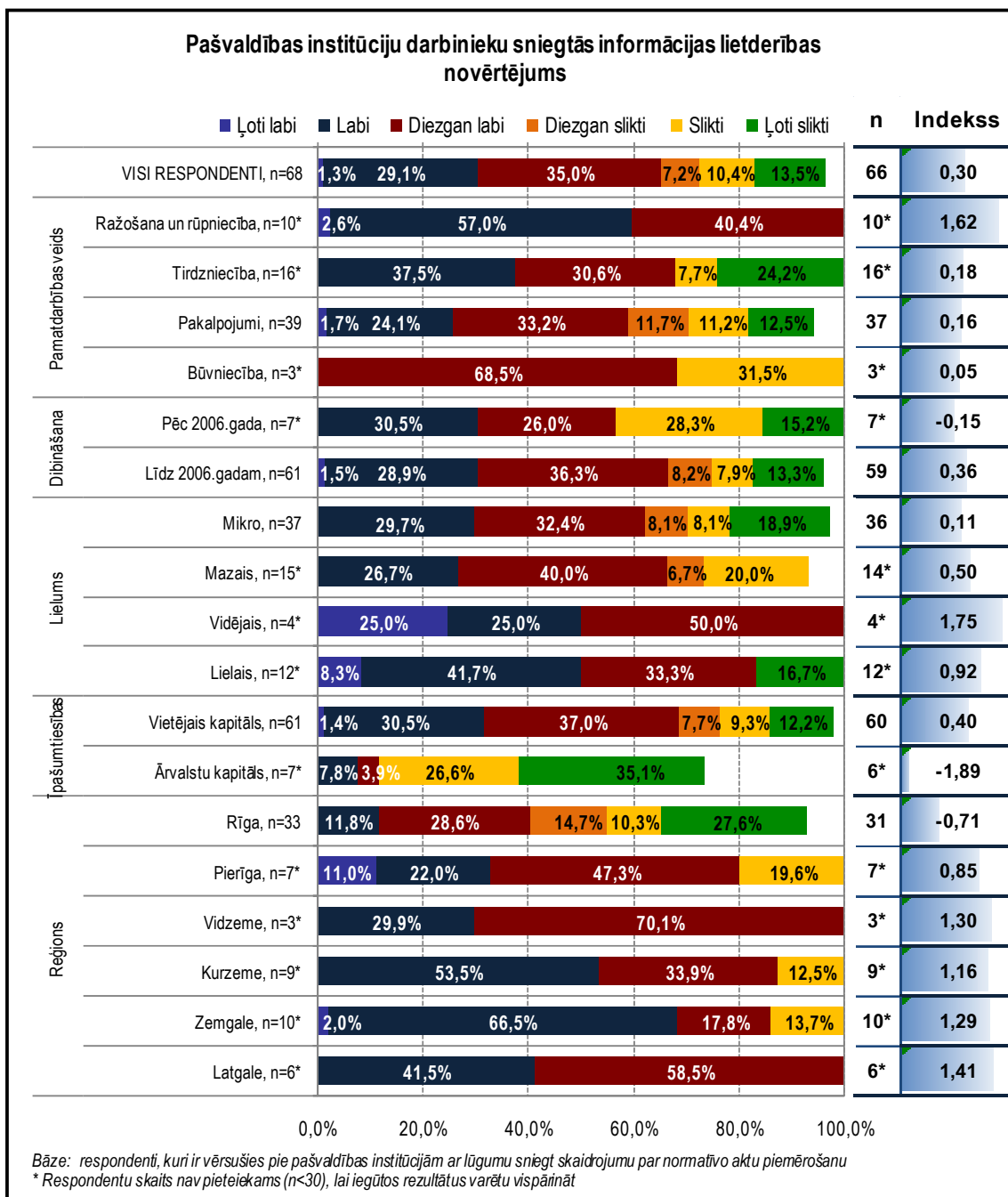
Nedaudz augstāk kā vidēji ieinteresētību respondentu jautājuma izskatīšanā vērtē vecie uzņēmumi, un respondenti, kuru uzņēmumos dominē vietējais kapitāls (vērtējuma indekss ir attiecīgi -0,09 un -0,08 punkti). Sliktāk konkrēto parametru vērtē Rīgā strādājošie uzņēmēji – 77,3% ieinteresētību jautājumu izskatīšanā uzskata par nepietiekamu (vidējais rādītājs – 53,1%), un neviens to nav novērtējis kā ļoti labu; arī indeksa vērtība ir par 0,9 punktiem zemāka kā vidēji (kopējā indeksa vērtība ir -0,13 punkti).

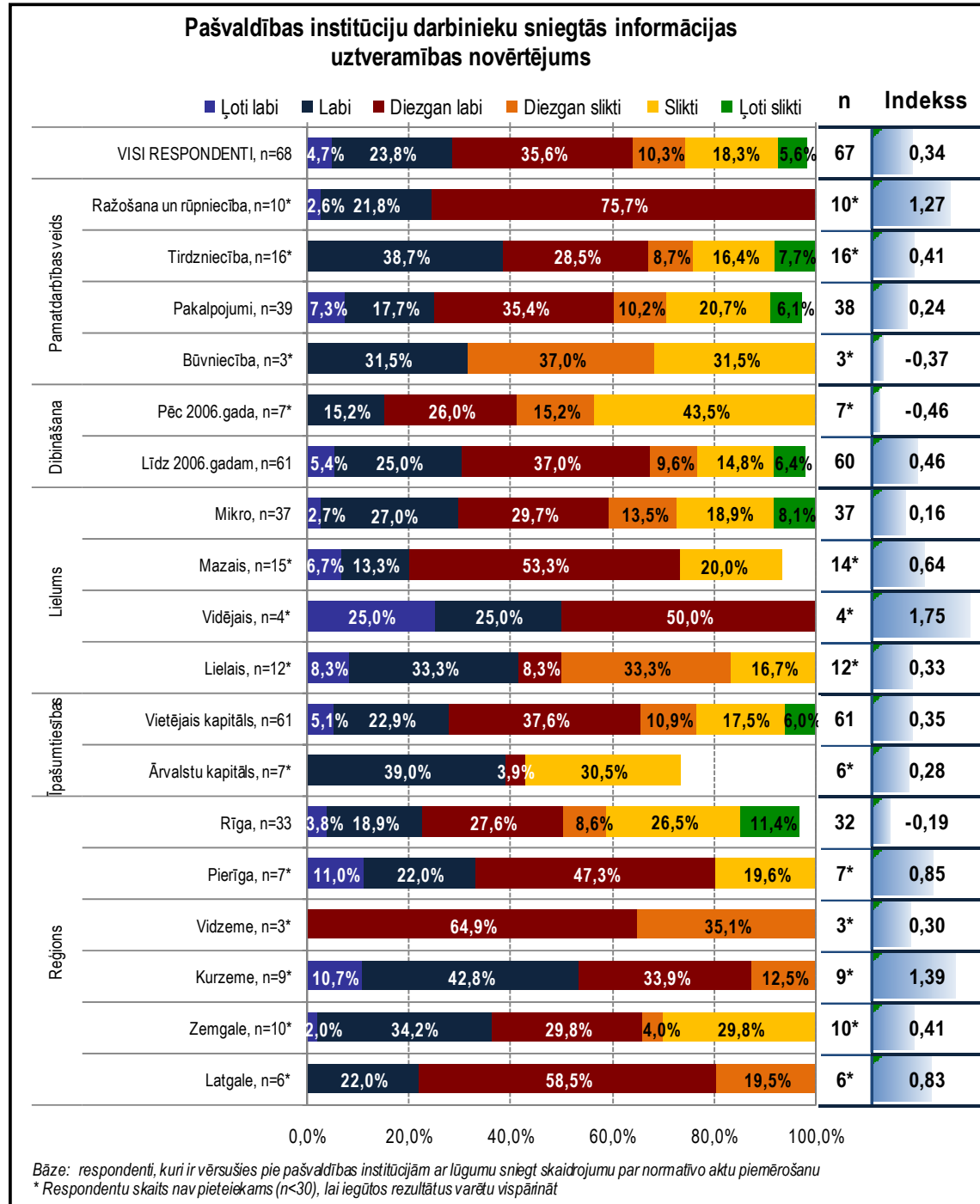
Līdzīgi kā „ieinteresētības jautājuma izskatīšanā” vērtējumā, arī pašvaldības darbinieku vēlmi palīdzēt augstāk nekā vidēji vērtē „vecie” uzņēmumi un respondenti, kuru uzņēmumos dominē vietējais kapitāls (par 0,03 punktiem), bet negatīvāk – Rīgā strādājošie respondenti (indeksa vērtība ir par 0,89 punktiem mazāka kā vidēji). Turklāt neviens no šajā reģionā strādājošiem uzņēmējiem darbinieku vēlmi palīdzēt nav novērtējis kā ļoti labu, bet 71,9% to vērtē kā nepietiekamu (vidējais rādītājs – 48,5%).

Lielākā daļa respondentu pašvaldībās iegūtās informācijas lietderību vērtē kā pietiekamu (vidējais indekss ir pozitīvs – 0,30 punkti). Par visaugstāko to uzskata uzņēmumi, kuros vairākumā ir pārstāvēts vietējais kapitāls (indeksa vērtība – 0,40 punkti), kā arī uzņēmumi, kas dibināti līdz 2006. gadam (0,36 punkti), bet vissliktāk iegūtās informācijas lietderību vērtē Rīgā darbojošies respondenti – neviens no šajā reģionā strādājošajiem informācijas lietderību nav novērtējis kā ļoti labu, pārsvarā uzskatot to par sliktu (52,5%, vidējais rādītājs – 31,1%). Rīgā darbojošies uzņēmumi ir vienīgie, kas šo pašvaldības institūciju darbību raksturojošo parametru biežāk novērtējuši negatīvi, ko parāda arī vērtējuma indeksa vērtība (-0,71 punkts).

legūtās informācijas uztveramību augstāk kā vidēji ir novērtējuši veco uzņēmumu vadītāji (indeksa vērtība ir 0,46, kas ir par 0,12 punktiem lielāka kā vidēji). Arī šo darbību raksturojošo faktoru viszemāk ir novērtējuši Rīgā strādājošie respondenti – lai gan lielākā daļa no tiem (50,3%) informācijas saprotamību vērtē kā apmierinošu, indeksa vērtība ir negatīva (-0,19), jo salīdzinoši bieži tiek atzīmētas tādas atbildes kā „slikti” un „ļoti slikti” (37,9% gadījumu, kas ir par 14 procentpunktiem vairāk nekā vidēji).

Vienīgā grupa, kurā respondentu skaits ir pietiekams ($n > 30$), lai iegūtos rezultātus varētu vispārināt, un kura informācijas sniegšanas operativitāti biežāk ir novērtējusi pozitīvi (55,6% gadījumu) nekā negatīvi (40,5%), ir uzņēmumi, kas dibināti līdz 2006.gadam (ar pozitīvu, bet nelielu indeksa vērtību – 0,15 punkti). Viskritiskāk informācijas sniegšanas operativitāti vērtē respondenti, kuru uzņēmumi atrodas Rīgas pilsētas teritorijā – vērtējuma indekss ir tikai -0,40 punkti, turklāt neviens šī statistiskā reģiona pārstāvis analizēto parametru nav novērtējis kā ļoti labu.

